

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการนำเสนอวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะขอนำเสนอโดยยกเป็นตอน ๆ ดังนี้

- ตอนที่ 1 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- ตอนที่ 2 ประวัติและการจัดการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ตอนที่ 3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ กับลักษณะนิสัยนักศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรม ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ การปรับตัวทัศนคติต่อการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย
- ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียน มิใช่เป็นแนวความคิดใหม่แต่อย่างใด เลขหากแต่มีมานานและมีก่อนการศึกษาในระบบโรงเรียนเสียอีก การที่คำนี้หนึ่งนามีบทบาทสำคัญในวงการศึกษปัจจุบัน เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่ประชาชนจะต้องศึกษาเล่าเรียนเพื่อปรับตัวให้เข้ากับภาวะสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ประกอบกับอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว ทำให้การให้การศึกษาในระบบโรงเรียนไม่เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชน (ไวไล ตั้งจิตสมคิด, 2531:1) ดังนั้นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเป็นการช่วยสนับสนุนให้ความร่วมมือกับการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อให้การศึกษามีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองมากที่สุด (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2530) ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาไว้คือ ชยายโอกาสทางการศึกษานักเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ได้รับการศึกษาที่เป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต รู้จักคิดเป็น

ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ได้รับข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งมีโอกาสนักศึกษากิจกรรมและวิชาชีพตามความจำเป็น สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อให้แก่ประชาชนทั่วไปนั้น มีด้วยกันหลาย รูปแบบ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสาขาสามัญก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้จัดการศึกษาให้กับประชาชน ซึ่งมีการจัดการศึกษาหลายหลักสูตรด้วยกัน คือ หลักสูตรการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับประถมศึกษา หลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2530)

เนื่องจากการวิจัยนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะผู้ที่สอบเทียบผ่านหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และได้นำผลการสอบเทียบนั้นมาสมัครสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อใน มหาวิทยาลัย ดังนั้นจึงจะขอเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสาขาสามัญก่อนปี พุทธศักราช 2530
2. หลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนสาขาสามัญ ปี พุทธศักราช 2530
3. วิทยาการเรียนหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. ความเป็นมาของหลักสูตรวิธีเรียนด้วยตนเอง

1. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสาขาสามัญก่อนปี พุทธศักราช 2530

การจัดการศึกษาสาขาสามัญของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ผ่านมา ก่อนที่กระทรวงศึกษาธิการจะมีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้จัดดำเนินการเป็น 3 รูปแบบ คือ (กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน, 2531)

1. ศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ ดำเนินการเปิดชั้นเรียนมีครูสอนเป็นรายวิชาในแต่ละระดับชั้น
2. การศึกษาทางวิทยุไปรษณีย์ ศึกษาจากคู่มือเรียน นิตยสารเรียนที่ออกอากาศทางวิทยุ และมาพบกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมที่กำหนด ถ้ามีปัญหาอาจซักถามอาจารย์ประจำกลุ่มหรือจดหมายสอบถามได้จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
3. การศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก ผู้เรียนจะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

การจัดการศึกษาทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวมาแล้ว หลักสูตรและวิธีดำเนินงานเป็นอิสระแก่กัน ถ้านักศึกษาลงทะเบียนเรียนการศึกษาแบบใดแล้ว จะต้องเรียนแบบนั้นไปจนกว่าจะจบหลักสูตรของแต่ละระดับ ไม่สามารถที่จะเลือกเรียนวิธีเรียนอื่น ๆ ได้ในเวลาเดียวกัน และวิชาที่สอบได้ไว้แต่ละวิธีการเรียน ก็ไม่สามารถจะโอนมาใช้กันได้

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จึงได้ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ เพื่อมุ่งสนองความต้องการของบุคคลที่พลาดโอกาสที่จะเข้าศึกษาเล่าเรียนในระบบโรงเรียน และด้วยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา โดยปรับปรุงจากหลักสูตรเดิมที่ใช้อยู่ คือ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 และหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 5 ให้เป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยให้มีการจัดการเรียนการสอนเป็น 3 วิธี คือ วิธีเรียนในชั้นเรียน วิธีเรียนทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้คล้อยกันทั้ง 3 วิธีเรียน และเมื่อนักศึกษาสอบได้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็ให้จบหลักสูตรได้แต่ละระดับ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนผลการเรียน ระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกโรงเรียน และสามารถเทียบโอนวิชาอาชีพที่ผู้เรียนจบจากสถานศึกษา หรือสถานประกอบการที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองตลอดจนอาชีพที่ผู้เรียนประกอบกิจการอยู่ มาเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรที่ประกาศใช้ใหม่ได้ด้วย

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า การที่กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียนสาธิตสามัญศึกษาคณะเดิมมาเป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530
เพราะรูปแบบการศึกษาแบบเดิมขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถจะเทียบโอนผลการเรียนกันได้ดังนั้น
จึงได้ปรับปรุงรูปแบบใหม่เพื่อให้ความสะดวกกับผู้เรียนและสามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ด้วย

2. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาธิตสามัญ ปี พุทธศักราช 2530

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาธิตสามัญปีพุทธศักราช 2530 เป็นหลักสูตรที่มุ่งสนอง
ความต้องการของบุคคลที่พลาดโอกาสที่จะเข้าศึกษาเล่าเรียนในระบบโรงเรียน แบ่งการเรียน
เป็น 3 ระดับคือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2531)

1. ระดับประถมศึกษา ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 รับผู้จบ
การศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าเข้าเรียน ใช้เวลาเรียนอย่างน้อย 11/2 ปี เมื่อจบหลักสูตร
แล้วจะได้วุฒิเท่ากับ ป.6 ขณะนี้กำลังเร่งจัดทำหลักสูตรนอกระบบโรงเรียนสาธิตสามัญระดับประถม
ศึกษาอยู่ คาดว่าจะประกาศใช้ได้ในปีการศึกษา 2532

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้หลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ปีพ.ศ. 2530 รับผู้จบการศึกษา
ระดับที่ 3 หรือระดับประถมศึกษา หรือเทียบเท่าเข้าเรียนอย่างน้อย 2 ปี สกเว้นถ้ามีการเทียบ
โอนอาจจบได้ก่อน 2 ปี เมื่อจบหลักสูตรแล้วจะได้วุฒิเท่ากับมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2530 รับ
ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระดับที่ 4 (เดิม) หรือเทียบเท่าเข้าเรียนอย่างน้อย 2 ปี
สกเว้นถ้ามีการเทียบโอนอาจจบก่อน 2 ปีได้เมื่อจบหลักสูตรแล้วจะได้วุฒิเท่ากับมัธยมศึกษาปีที่ 6

วิธีการเรียนตามหลักสูตร สามารถลงทะเบียนเรียนได้ทั้ง 3 วิธี คือ วิธีเรียนแบบชั้น
เรียน (สร.) วิธีเรียนทางไกล (ทก.) วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.) โดยมีรายละเอียดตามแต่
ละวิธีเรียน ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2531)

1. วิธีเรียนแบบขั้นเรียน(ซร.)การจัดการเรียนการสอนแบบขั้นเรียนจัดในโรงเรียน ผู้ใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกับในระบบโรงเรียน ผู้เรียนมาเรียนตามกำหนดเวลาของโรงเรียน ทั้งเข้าเรียนและเลิกเรียน มีการฟังบรรยายจากครูผู้สอนประจำแต่ละชั่วโมง หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันไป แต่ช่วงเวลาเรียนจะเป็นเวลาเย็นหรือในตอนค่ำหลังจากที่ผู้เรียนว่างจากภารกิจประจำวันต่าง ๆ แล้ว เมื่อผู้เรียนเรียนครบตามหลักสูตรและทำกิจกรรมการเรียนครบตามเงื่อนไขที่หลักสูตรกำหนดแล้ว ก็ให้จบการศึกษาและจะได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งมีศักดิ์ และสิทธิเท่ากับผู้เรียนในระบบโรงเรียนทุกประการ
2. วิธีเรียนแบบทางไกล (ทก.) เป็นวิธีเรียนที่เหมาะสมแก่ผู้ที่มีภารกิจมากจนไม่มีเวลาที่จะเข้าไปนั่งเรียนในชั้นเรียนได้เป็นประจำ และอยู่ในชนบทที่ห่างไกลจากสถานที่ตั้งศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด เมื่อผู้เรียนไปขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาและลงทะเบียนเรียนที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดต่าง ๆ แล้ว ก็จัดหาหนังสือตำราต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษได้ด้วยตนเองได้ โดยฝึกหัดทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ ฟังรายการวิทยุจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยหรือข้อที่ 2 เพื่อการศึกษา (สวศ.) ออกอากาศทุกวันระหว่าง 05.30-21.10 น. ในระบบเอ-เอ็ม นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแต่ละระดับ เมื่อจบแล้วจะได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิเท่ากับผู้เรียนในระบบโรงเรียนทุกประการ
3. วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.) เป็นวิธีการเรียนที่มีลักษณะคล้าย ๆ กับวิธีการเรียนแบบทางไกลคือ ผู้เรียนไม่ต้องเข้าชั้นเรียน จะใช้เวลาศึกษาค้นคว้าอ่านตำราต่าง ๆ ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการเรียนวิธีเรียนแบบทางไกล ไม่ต้องกังวลกับการติดตามฟังรายการต่าง ๆ ซึ่งเป็นบทเรียนทางวิทยุ แต่ต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และให้เจตคติที่ดีต่อการทำงานอยู่ร่วมกันตามระบบประชาธิปไตย โดยมีเกณฑ์ พอสรุปได้คือ ผู้เรียนลงทะเบียน 1 หมวดวิชา จะต้องเข้ากิจกรรมกลุ่ม 6 ชั่วโมง และจะต้องมีเวลาพบกลุ่ม 75% ของเวลาพบกลุ่มตามที่ได้กำหนดต้องผ่านเกณฑ์การประเมินด้วย ผู้ใดสอบได้หมวดวิชาต่าง ๆ แล้ว และผ่านกิจกรรมกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็จะได้รับประกาศนียบัตรที่มีศักดิ์และสิทธิที่จะนำไปศึกษาต่อหรือสมัครเข้าทำงานได้ เช่นเดียวกับผู้ที่จบในระบบโรงเรียนทุกประการเช่นกัน

การเรียนทั้ง 3 วิธีนี้ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือจะเลือกเรียนทั้ง 3 วิธีในเวลาเดียวกันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการลงทะเบียนเรียน และความพร้อมของผู้เรียน ในด้านเวลา ค่าใช้จ่าย และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

สรุปได้ว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ปีพุทธศักราช 2530 แบ่งการเรียน ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอน ปลาย ทั้งนี้ในการศึกษาทั้ง 3 ระดับ ยังสามารถเลือกศึกษาได้เป็น 3 วิธี คือ วิธีเรียนแบบชั้น เรียน วิธีเรียนแบบทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง หลักสูตรการจัดการศึกษานอกโรงเรียน มีสายสามัญใหม่มีความสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2531)

1. หลักสูตรนี้ให้ความสำคัญกับผู้ที่มีอาชีพหรือทำงานอยู่แล้วให้สามารถเทียบโอนอาชีพ ที่ทำอยู่นั้นให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนสายสามัญตามหลักสูตรนี้ได้ถึง 3 หมวดวิชา นั่นคือ ในแง่ของการศึกษาเรียนรู้นั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนถือว่า คนที่จะประกอบอาชีพใด ๆ จน มีอาชีพ มีรายได้ นั้นย่อมจะต้องมีการเรียนรู้วิธีการ การจัดการ วิธีการเรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่าง จึงจะสามารถประกอบอาชีพจนเจริญรุ่งเรืองมีอาชีพ มีรายได้ ผู้คนที่มาซึ่งเหล่านี้ย่อมมีความรู้ ความสามารถที่หลักสูตรนี้จะยอมรับให้เทียบโอนเข้ามา เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนสายสามัญตาม หลักสูตรนี้ได้ นับเป็นมิติใหม่ของการยอมรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ว่าเป็นการเรียนรู้นอกหลักสูตร ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนหน้านี้

2. การยอมรับในเรื่องการเทียบโอนวิชาอาชีพจากที่ทำอยู่ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการ เรียนตามหลักสูตรนี้ ทำให้คนมุ่งเขาทำงานทำสำหรับผู้ที่ยังไม่มีงานทำ สำหรับผู้ที่มีการทำอยู่แล้ว ก็จะได้ขวนขวายที่จะปรับปรุงอาชีพของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยไม่ต้องเดินทางไปเรียนวิชาอาชีพหรือ วิชาการอื่น ๆ ที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันที่คุณทำอยู่

3. หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้ถึง 3 วิธี ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เรียนได้ เลือกตามความเหมาะสมกับสภาพและความจำเป็นผู้เรียนแต่ละคน

3. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ซึ่งต่อเนื่องจากหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การกำหนดหลักสูตรนี้มุ่งส่งเสริมให้ผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้แต่พลาดโอกาสที่จะศึกษาต่อในระบบโรงเรียนได้มีโอกาสหาความรู้ ผักกักขยะและปลูกฝังเจตคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้เท่าเทียมกับผู้อื่น สามารถปฏิบัติตนให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามควรแก่อัตภาพ หลักสูตรมีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความสามารถและความถนัด โดยใช้เวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือ 4 ภาคเรียน และแบ่งวิธีการเรียนเป็น 3 วิธีคือ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน วิธีเรียนทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531: 2-3) โดยมีหลักเกณฑ์ในการศึกษาดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2535)

การเรียนการสอน ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้ทุกวิธีเรียนของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและนำผลการเรียนแต่ละวิธีมาประเมินผลร่วมกัน รวมทั้งสามารถโอนผลการเรียนระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนกับการศึกษานอกโรงเรียนได้อีกด้วย

เวลาเรียน ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และสถานศึกษาอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร หลักสูตรนี้กำหนดให้เรียนวิชาบังคับ 5 หมวดวิชา วิชาเลือกอย่างน้อย 3 หมวดวิชา นักศึกษาลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกินภาคเรียนละ 2 หมวดวิชา

ในการเรียนแบบชั้นเรียนในสัปดาห์หนึ่งให้โรงเรียนเปิดสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 6 วัน ๆ ละ ไม่น้อยกว่า 5 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที สัปดาห์ละ 30 คาบ ในคาบเวลาดังกล่าวจะต้องเป็นเวลาเรียนอย่างน้อย 29 คาบ เวลาที่เหลือสัปดาห์ละ 1 คาบ ให้จัดกิจกรรมการจัดคาบเวลาเรียนของแต่ละหมวดวิชาต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้คิดตามอัตราส่วนของหน่วยการเรียนของหมวดวิชาที่สอนในภาคเรียนนั้น ๆ

หน่วยการเรียน การกำหนดการเรียนหมวดวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรให้ถือเกณฑ์ การเทียบ ดังนี้

- หมวดวิชาบังคับ ได้แก่ หมวดวิชาภาษาไทย 1 หมวดวิชาสังคมศึกษา 1 หมวดวิชา ผลิตานามัย หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ 1 และหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ 2 มีค่าหมวดวิชาละ 6 หน่วย การเรียน ส่วนหมวดวิชาพื้นฐานแต่ละหมวดมีค่าหมวดวิชาละ 12 หน่วยการเรียน

- หมวดวิชาเลือก ได้แก่ หมวดวิชาภาษาไทย 2 หมวดวิชาสังคมศึกษา 2 หมวด วิชาวิทยาศาสตร์ 3 หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาภาษาต่างประเทศ และหมวดวิชาอาชีพ มีค่าหมวดวิชาละ 13 หน่วยการเรียน

ข้อกำหนดหมวดวิชาอาชีพ ให้เลือกจากหลักสูตรวิชาอาชีพที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ หรือสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินจากประสบการณ์ด้านอาชีพ ดังนี้

- เรียนตามหลักสูตรวิชาอาชีพที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ โดยอาจจะเลือกเรียน วิชาเดี่ยว สาขาเดี่ยว หรือหลายวิชาสาขาเดียวกัน หรือหลายรายวิชาต่างสาขากันที่มีเวลาเรียน ตามหลักสูตรรวมกันไม่น้อยกว่า 250 ชั่วโมงนับให้ 1 หมวดวิชา โดยสถานศึกษาจัดสอนเองหรือ โอนผลการเรียนมาจากสถานศึกษาอื่น ๆ

- โอนผลการเรียนจากสถานฝึกงานอาชีพตามวิธีการและเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอก โรงเรียนกำหนด

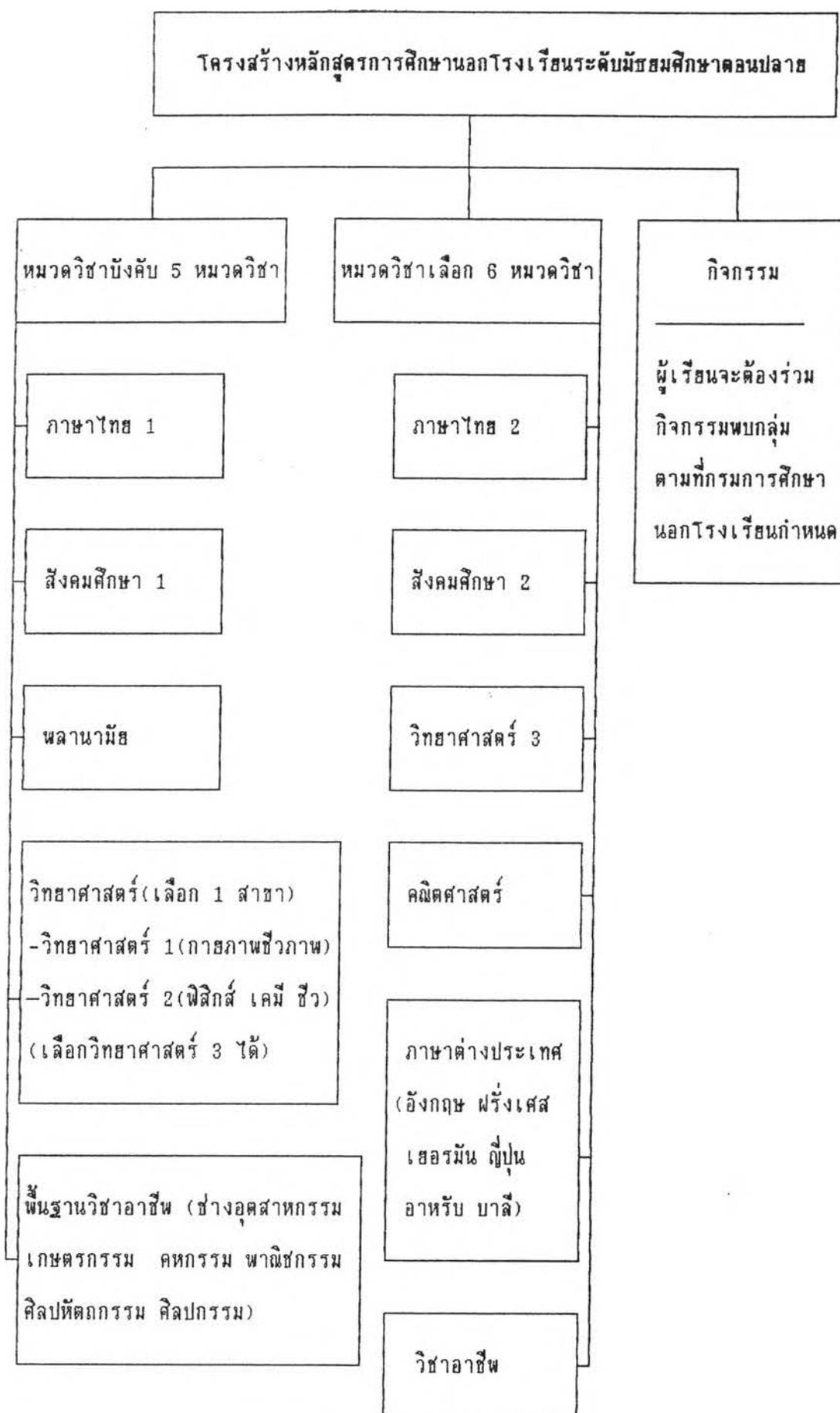
- เทียบจากประสบการณ์ด้านอาชีพ โดยให้เป็นไปตามวิธีการและเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

การประเมินผลการเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการ
ประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช
2530

เกณฑ์การจบหลักสูตร ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ต้องสอบได้วิชาบังคับ 5 หมวดวิชา (36 หน่วยการเรียน) วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 3
หมวดวิชา(39 หน่วยการเรียน) รวมแล้ว 8 หมวดวิชา (75 หน่วยการเรียน) และต้องมี
เวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า ร้อยละ 75 ของเวลาที่กำหนดตลอดหลักสูตร จึงจะถือว่าจบ
หลักสูตร

กิจกรรม สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการ
กลุ่มในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน ทะนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เป็นการเสริม
สร้างคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และเสียสละส่วนตน เพื่อส่วนรวม

สำหรับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แสดง
ได้ดังนี้ (กรมศึกษานอกโรงเรียน, 2531)

4. ความเป็นมาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสาขาสัมฤทธิ์ วิธีเรียนด้วยตนเอง

การสอบเทียบความรู้ให้แก่ประชาชนในประเทศไทย เริ่มจัดขึ้นโดยกองสามัญศึกษากรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ เป็นผู้จัดดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 และต่อมา พ.ศ. 2501 กองส่งเสริมและวัดผลการศึกษา กรมวิสามัญศึกษาทำหน้าที่จัดสอบประโยคอุดมศึกษาและสอบเทียบความรู้ชั้นมัธยมปีที่ 3 และชั้นมัธยมปีที่ 6 จนกระทั่ง พ.ศ. 2515 กรมวิชาการได้รับไปดำเนินการตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 217 (มีบทว่า สดประเสวีรัฐ 2532) และในปี พ.ศ. 2519 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้มีการสอบประโยคมัธยมศึกษาสำหรับบุคคลภายนอก โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครสอบไว้ว่า จะต้องมีความรู้สอบได้มัธยมศึกษาตอนต้น และมีได้เป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมตอนปลาย แต่ระเบียบนี้ก็ต้องยกเลิก ต่อมาได้ออกระเบียบใหม่ว่า ผู้สมัครจะต้องมีความรู้สอบได้ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ระเบียบนี้จึงเอื้อให้ผู้สมัครเป็นนักเรียนในระบบโรงเรียนมีสิทธิ์สมัครสอบบุคคลภายนอก ซึ่งกรมวิชาการเป็นผู้ทำหน้าที่ดำเนินการสอบ การกำหนดวันรับสมัคร ดังนั้นผู้ที่มีความประสงค์จะสมัครสอบบุคคลภายนอกและมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ก็มีสิทธิ์เข้าสอบโดยมีต้องลงทะเบียนเรียนแต่อย่างใด (อุดม เชษฐกวีวงศ์, 2529)

ในปี พ.ศ. 2526 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521(ป.1-ป.6) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521(ม.1-ม.3) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.4-ม.6) แทนหลักสูตรเดิม พ.ศ. 2518 เพื่อส่งเสริมให้บุคคลทั่วไปที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเองและสอบได้วุฒิในระดับต่าง ๆ ได้ดีกว่าเดิมเพราะได้มีการตัดลินผลการสอบเป็นหมวดวิชาอาจสอบได้ครบทุกหมวดวิชาในคราวเดียวกัน หรืออาจจะสะสมเป็นหมวดวิชาก็ได้เพื่อรวมกันให้จบหลักสูตรในการสอบปีต่อไป นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงวิธีการจัดสอบบุคคลภายนอกใหม่ โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน เช่น ประสบการณ์ บุคลิกภาพ การงานอาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และในปีเดียวกันนี้ได้เปลี่ยนชื่อการสอบเทียบความรู้เป็น "การจัดการศึกษานอกโรงเรียน ประเภทบุคคลภายนอก"โดยกระทรวงศึกษาธิการได้

มอบให้หน่วยงาน 3 กรม มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน คือ กรมวิชาการรับผิดชอบด้านคุณภาพของข้อสอบ กรมสามัญศึกษารับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ บุคลากร การบริหาร และการให้บริการ ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียนรับผิดชอบ ในฐานะเจ้าของเรื่องติดต่อประสานงาน (อุดมเชษฐกวีวงศ์, 2529) แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์โดยตรง กระทรวงศึกษาธิการจึงมอบหมายให้กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน รับผิดชอบดำเนินการและจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนไปพลางก่อน

ต่อมาในปีการศึกษา 2527 มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นและในการดำเนินงานจะต้องมีการติดต่อประสานงานตลอดจนให้บริการแก่หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ติดต่อประสานงานกับส่วนราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตลอดจนการบริหารการเงินที่เรียกเก็บจากนักศึกษาเป็นค่าขึ้นทะเบียน ลงทะเบียนกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศจัดตั้ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ประเภทบุคคลภายนอก เรียกชื่อย่อว่า "ศบน." ขึ้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2527 ให้เป็นสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้ปฏิบัติงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหาร วิชาการ บริการ และจัดดำเนินงานของหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ประเภทบุคคลภายนอก ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค โดยมีหน้าที่ตามข้อ 5 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาประเภทบุคคลภายนอก พ.ศ. 2526 จัดให้มีการทดสอบวัดผลและประเมินผลให้แก่บุคคลภายนอกในระดับประถมศึกษา (ป.6) ระดับมัธยมศึกษา (ม.3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) และการศึกษาในระดับอื่น ๆ โดยจัดเป็น 2 ประเภท คือ เพื่อศึกษาต่อ และเพื่อสิทธิบางอย่าง (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2527)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 โดยจัดการเรียนเป็น 3 วิธเรียน คือ วิธเรียนแบบชั้นเรียน ทางไกลและวิธเรียนด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะเลือกเรียนวิธเรียนใดวิธหนึ่งหรือจะเรียนคละกันไปทั้ง 3 วิธเรียนได้ในภาคเรียนเดียวกัน นอกจากนี้ยังให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนระหว่างการศึกษาในระบบ

โรงเรียนกับนอกระบบโรงเรียนได้รวมทั้งการให้เทียบโอนวิชาอาชีวะ (เลือก) ได้อีกด้วยพร้อมทั้งได้เพิ่มการจัดสอบจากปีละ 1 ครั้ง เป็นปีละ 2 ครั้ง และได้เปลี่ยนชื่อการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอกเป็น "การศึกษานอกโรงเรียนสาขาสามัญ วิถีเรียนด้วยตนเอง" แต่คนทั่วไปรู้จักและยังนิยมเรียกกันว่า "สอบเทียบ"

ในปีการศึกษา 2532 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มอบอำนาจให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร (ศน.กทม.) เป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสาขาสามัญวิถีเรียนด้วยตนเองทุกระดับ บริหาร และบริการหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอกในเขตกรุงเทพมหานคร และได้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ (หนังสือที่ ศษ 1109/223 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2532)

5. วิธีการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาขาสามัญ วิถีเรียนด้วยตนเอง

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาขาสามัญ วิถีเรียนด้วยตนเอง แบ่งเป็น 3 ระดับ ระดับประถมศึกษา (ป.6) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) โดยมีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีโอกาสเสมอภาคทางการศึกษา ส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปมีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง สร้างเสริมการรู้หนังสือและยกระดับการศึกษาของประชาชนในอันที่จะเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น สร้างเสริมให้เกิดขบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อสังคมอย่างมีคุณธรรม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2530) ทั้งนี้ในการเรียนด้วยวิธีนี้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของตนเอง โดยจะต้องจัดการควบคุมเวลาและตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการสมัครเรียนจะต้องดำเนินการดังนี้

1. ลงทะเบียนเรียน นักศึกษาแต่ละระดับ ก่อนจะลงทะเบียนจะต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาสาขาสามัญของการศึกษานอกโรงเรียนสาขาสามัญ วิถีเรียนด้วยตนเอง โดยยื่นใบสมัครเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา ได้ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดหรือสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ขึ้น

ทะเบียนเป็นนักศึกษา หลักจากนั้นสามารถลงทะเบียนเรียน วิธีเรียนด้วยตนเองได้โดยลงทะเบียนหมวดวิชาที่ต้องการจะศึกษา นักศึกษาลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกินภาคเรียนละ 2 หมวดวิชา โดยไม่จำกัดหมวดวิชา นอกจากนี้นักศึกษาที่ไม่ได้ลงทะเบียนในภาคการศึกษาใดก็ตาม จะต้องลงทะเบียนเพื่อรักษาสถานภาพการเป็นนักศึกษาไว้ โดยเสียค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียน ภาคเรียนละ 10 บาท ถ้านักศึกษาผู้ใดไม่มาติดต่อลงทะเบียนเพื่อรักษาสถานภาพภายใน 6 ภาคเรียนปกติ ถือว่าพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา ส่วนรายวิชาหรือหมวดวิชาที่นักศึกษาสอบไว้ได้แล้ว ยังมีอายุความอยู่ 5 ปี

2. ศึกษาด้วยตนเอง นักศึกษาต้องศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากตำรา หนังสือหรือสื่อเสริมอื่น ๆ ฯลฯ โดยไม่มีการเข้าชั้นเรียน เพื่อให้มีความรู้ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตรหรือหมวดวิชาที่สมัครลงทะเบียนไว้ เพื่อให้ครบหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. พบกลุ่ม นักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่ม เป็นเวลา 48 ชั่วโมง เพื่อฝึกให้นักศึกษารู้จักใช้กระบวนการกลุ่ม ฝึกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคม นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและเพื่อปลูกฝัง ส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานเป็นหมู่คณะและฝึกการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคม

4. การประเมินผล

4.1 นักศึกษาต้องเข้ารับการประเมินผล ภาคเรียนละ 1 ครั้ง (ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง) โดยจะต้องสอบได้คะแนนแต่ละหมวดวิชาไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จึงจะถือว่าผ่าน

4.2 สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้

- เทียบโอนผลการเรียนวิชาสามัญ เปิดโอกาสให้นักศึกษา ซึ่งเคยศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ หรือเรียนในระบบโรงเรียน ในระดับเดียวกันและยังไม่จบหลักสูตรแต่สอบไว้ได้บางหมวดวิชาหรือบางรายวิชา เนื่องจากมีความจำเป็นต้องออกจากสถานศึกษากลางคัน สามารถนำผลการเรียนมาเทียบโอนได้

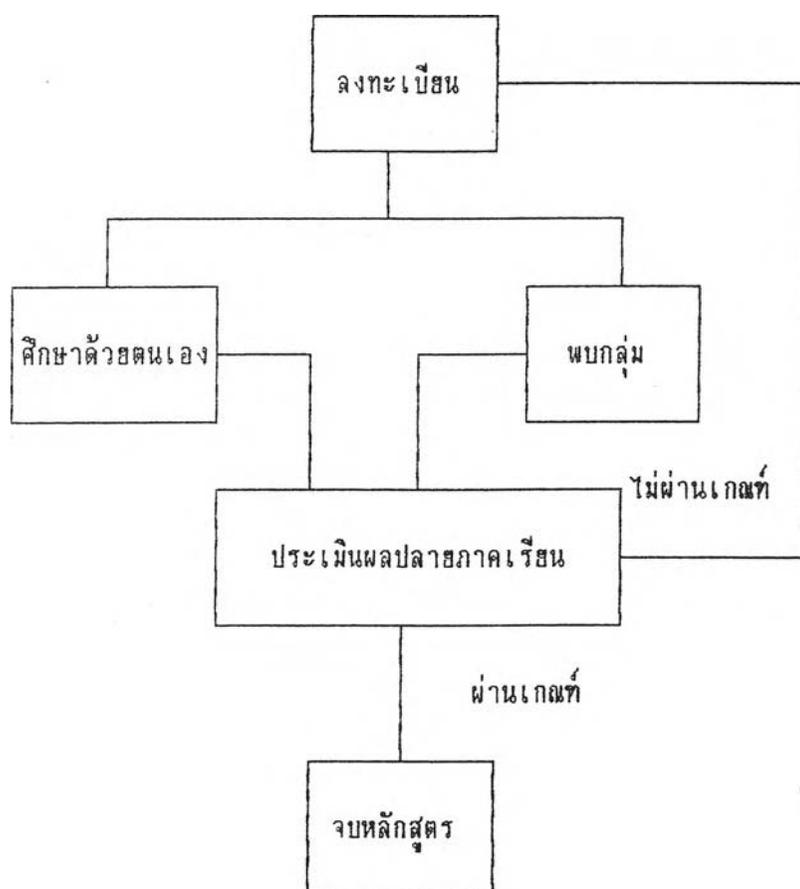
- เกือบโอนหมวดวิชาอาชีพ เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถศึกษาและเกือบโอนวิชาอาชีพ เพื่อนับเป็นหมวดวิชาในวิชาเลือกได้ 3 หมวดวิชา โดย
- เกือบโอนผลการเรียนจากแหล่งวิทยาการ คือ การให้นักศึกษาไปเรียนในแหล่งการศึกษาอื่น ที่ให้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่หน่วยราชการอื่นให้การรับรอง แล้วนำผลการเรียนกลับมา หรือนักศึกษาที่เรียนมาแล้ว นำผลการเรียนมาขอเกือบโอน
- เกือบโอนผลการเรียนจากสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระคือ การให้นักศึกษาไปเรียนในสถานประกอบการ หรือสถานประกอบอาชีพอิสระ ตามที่สถานศึกษาได้พิจารณากำหนดแล้วนำมาขอเกือบโอนผลการเรียน
- เกือบโอนผลการเรียนจากประสบการณ์ทางอาชีพที่มีอยู่ คือ การให้นักศึกษาได้ใช้ประสบการณ์ทางอาชีพที่ตนมีอยู่ มากำหนดค่าและประเมินผลการเรียน
- เกือบโอนผลการเรียนจากการประกอบอาชีพคือ การให้นักศึกษาใช้ประโยชน์จากการประกอบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันมากำหนดค่าและประเมินผลการเรียน
- เกือบโอนผลการเรียนจากการทำโครงการประกอบอาชีพ คือ การให้นักศึกษาสร้างงานหรืออาชีพเพื่อการมีรายได้ให้กับตนเอง โดยการเขียนโครงการและแผนประกอบอาชีพให้สถานศึกษากำหนดค่าแล้วนำมาสู่การปฏิบัติ จัดให้มีการติดตามประเมินผลการเรียนของนักศึกษา

การศึกษาและเกือบโอนผลการเรียนนี้ สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการโดยตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณา

4.3 ระยะเวลาในการจบหลักสูตร ใช้ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี (4 ภาคเรียน) ถ้าผู้เรียนเกือบโอนผลการเรียนและได้หมวดวิชาครบตามโครงสร้างของหลักสูตร จะสามารถจบการศึกษาได้เร็วกว่า 2 ปี

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสาธิตวิธีเรียนด้วยตนเองนั้น นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียน ศึกษาด้วยตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่ม และจะต้องผ่านเกณฑ์ประเมินผลปลายภาคเรียน จึงจะสามารถจบหลักสูตร โดยในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ จะแบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และอาจมีภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร หลักสูตรนี้กำหนดให้เรียน วิชาบังคับ 5 หมวดวิชา วิชาเลือกอย่างน้อย 3 หมวดวิชา ใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือ 4 ภาคเรียน ถ้านักศึกษาเทียบโอนผลการเรียนและได้หมวดวิชาครบตามโครงสร้างของหลักสูตรก็สามารถจบหลักสูตรเร็วกว่า 2 ปี โดยมีรูปแบบการเรียนดังนี้

รูปแบบการศึกษานอกโรงเรียนสาธิตวิธีเรียนด้วยตนเอง

ตอนที่ 2 ประวัติและการจัดการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทย ถือกำเนิดมาจากโรงเรียนมหาดเล็กหลวงในสมัยรัชกาลที่ 5 ครั้นในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาพระองค์มีพระราชประสงค์ให้สถานศึกษาแห่งนี้เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงให้การศึกษาในวิชาการทั่วไป จึงทรงสถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย พระราชทานนามเป็นอนุสรณ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2459 เริ่มแรกตั้งมหาวิทยาลัยมี 4 คณะ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (กองบริการการศึกษา, 2535)

ปัจจุบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดทำการสอนใน 18 คณะ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน / วิทยาลัยที่ทำการสอน 4 แห่ง สถาบันวิจัย 11 แห่ง สถาบัน/ศูนย์/สำนักบริการ 4 แห่ง และสถาบันสมทบ 3 แห่ง มีภาควิชารวมทั้งสิ้น 137 ภาควิชา(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537: 24) ให้การศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะบุกเบิกแสวงหา ทำนุบำรุง และถ่ายทอดความรู้กับเสริมสร้างคุณธรรมให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัย เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยสติและปัญญา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานขึ้นอยู่กับทบวงมหาวิทยาลัย มีฐานะเทียบเท่ากรม การบริหารภายในเป็นแบบกระจายอำนาจ แบ่งออกเป็นการบริหารส่วนกลาง คือ สำนักงานอธิการบดี และการบริหารส่วนคณะ สถาบัน ศูนย์ และสำนัก โดยมีสภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสูงสุดในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย มีอำนาจและหน้าที่ในการวางแผนนโยบายการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ วางระเบียบและออกข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดจนควบคุม ดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย กรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบไปด้วย นายสภามหา-

วิทยาลัย อธิการบดี เป็นอุปนายกสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง เลขานุการสภามหาวิทยาลัย
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนผู้บริหาร ผู้แทนคณาจารย์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537)

จากภารกิจทั้ง 4 ด้าน ภารกิจหลักด้านการสอนระดับปริญญาตรีอยู่ในความรับผิดชอบ
โดยตรงของคณะต่าง ๆ 17 คณะ ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มสาขาวิชาได้ 4 กลุ่มคือ (ฝ่ายวิชาการ,
2536)

1. กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะรัฐศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์
2. กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์
3. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์
และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
4. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ได้แก่ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์

สำหรับการจัดการศึกษาโดยสังเขปในคณะต่าง ๆ มีดังนี้(ทบวงมหาวิทยาลัย, 2538)

1. คณะครุศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ใช้เวลาในการศึกษา
ตามปกติ 4 ปี ใน 5 สาขาวิชา คือ สาขาการศึกษาปฐมวัย สาขาประถมศึกษา สาขามัธยมศึกษา
สาขาการสอนวิชาเฉพาะ และสาขาการศึกษาจากระบบโรงเรียน
2. คณะนิติศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) ใช้เวลาในการศึกษา
ตามปกติ 4 ปี

3. คณะนิเทศศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (นศ.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 4 ปี ใน 7 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ สาขาวิชาการกระจายเสียง สาขาวิชาการภาพยนตร์และภาพนิ่ง สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ สาขาวิชาการโฆษณา สาขาวิชาวารสารศาสตร์ และสาขาวิชาสื่อสารการแสดง

4. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี ใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 4 ปี ใน 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรบัญชีบัณฑิต (บช.บ.) หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) หลักสูตรสถิติศาสตรบัณฑิต (สถ.บ.)

5. คณะรัฐศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 4 ปี ใน 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการปกครอง สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

6. คณะเศรษฐศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต (ศ.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาปกติ 4 ปี ใน 8 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ปริมาณวิเคราะห์ เศรษฐศาสตร์การคลังสาธารณะ เศรษฐศาสตร์การเงิน เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์พัฒนาการ เศรษฐศาสตร์แรงงานและทรัพยากรมนุษย์ เศรษฐศาสตร์การเกษตรและธุรกิจการเกษตร เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

7. คณะศิลปกรรมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 4 ปี ใน 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชานฤมิตศิลป์ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ และสาขาวิชานาฏศิลป์

8. คณะอักษรศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต (อ.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 4 ปี นิสิตเลือกสาขาวิชาเฉพาะ 1 สาขาวิชา จาก 14 สาขาวิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาสเปน ภาษาอิตาลี ภาษา

ญี่ปุ่น ภาษาจีนกลาง ภาษาบาลีสันสกฤต ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศิลปการละคร ภูมิศาสตร์ และสารนิเทศศึกษา

9. คณะวิทยาศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 4 ปี ประกอบด้วย 17 สาขาวิชา ใน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ประกอบด้วย สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาเคมี สาขาวิชาธรณีวิทยา สาขาวิชาฟิสิกส์ สาขาวิชาดาราศาสตร์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ประกอบด้วย สาขาวิชาจุลชีววิทยา สาขาวิชาชีวเคมี สาขาวิชาชีววิทยา สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ สาขาวิชาพันธุศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล และสาขาวิชาสัตววิทยา กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ประกอบด้วย สาขาวิชาเคมีวิศวกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีทางอาหาร สาขาวิชาวัสดุศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทางภาพถ่ายและเทคโนโลยีทางการพิมพ์

10. คณะวิศวกรรมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วศ.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาตามหลักสูตร 4 ปี ประกอบด้วย 13 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมเคมี สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมเรือ สาขาวิชาวิศวกรรมยานยนต์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สาขาวิชาวิศวกรรมโลหการ สาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม สาขาวิชาวิศวกรรมสำรวจ สาขาวิชาวิศวกรรมเหมืองแร่ สาขาวิชาวิศวกรรมปิโตรเลียม และสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม

11. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เปิดสอน 4 หลักสูตร คือ สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สถ.บ.) การออกแบบอุตสาหกรรมบัณฑิต (อ.บ.) ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (ภ.สถ.บ.) และสถาปัตยกรรมภายในบัณฑิต (สถ.บ.) โดยใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 5 ปี

12. คณะทันตแพทยศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต (ท.บ.) ใช้เวลาศึกษาตามปกติ 6 ปี

13. คณะแพทยศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต (พ.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 6 ปี สำหรับผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ 5 ปี สำหรับผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

14. คณะเภสัชศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต (ภ.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 5 ปี

15. คณะสหเวชศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 4 ปีใน 2 สาขา คือ สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ และสาขาวิชากายภาพบำบัด

16. คณะสัตวแพทยศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรสัตวแพทยศาสตรบัณฑิต (สพ.บ.) ใช้เวลาในการศึกษาตามปกติ 6 ปี

ในการรับนิสิตเพื่อเข้าศึกษาในคณะต่างๆ ระดับปริญญาตรีนั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการรับ 2 วิธีคือ การรับผ่านการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งดำเนินการโดยทบวงมหาวิทยาลัย และการรับโดยวิธีพิเศษของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะนิสิตนักศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรม ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ การปรับตัว ทักษะคิดต่อการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

ลักษณะนิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษา โดยทั่วไปเป็นคนหนุ่มสาวที่มีพลังกำลังทั้งร่างกาย และความคิดมีความอยากรู้อยากเห็น และเป็นผู้ที่มีความหวังดีต่อสังคมด้วยใจบริสุทธิ์ ดังนั้น การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ตลอดจนกิจกรรมนอกหลักสูตร จะมีส่วนช่วยพัฒนาค่านิยม แนวความคิดของนิสิต

นักศึกษาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าต่อสังคมได้เป็นอย่างดี โดยทั่วไปนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีอายุระหว่าง 18-22 ปี ซึ่งระยะนี้เป็นวัยที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มักมีอารมณ์อ่อนไหว ขณะเดียวกันก็มีความกระตือรือร้น อากรู้้อากรเห็น อากรทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดค่อนข้างเพื่อฝัน และพร้อมที่จะรับอุปสรรคที่ตนเชื่อถือ ในทางจิตวิทยา วัยนี้เป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่มีปัญญาสูงกว่าบุคคลทั่วไป การปฏิบัติตัวของนิสิตนักศึกษาเหล่านี้จึงมีลักษณะพิเศษไม่ค่อยเป็นไปตามกฎเกณฑ์ หรือระเบียบมหาวิทยาลัยและประเพณีของสังคม การที่จะหวังให้นิสิตนักศึกษาฟังแต่คำสั่งผู้ใหญ่ หรือจะให้นิสิตนักศึกษารู้จักยั้งคิด ซึ่งใจเช่นผู้ใหญ่ที่นั้นยอมเป็นไปไม่ได้ (ทองเรือน อมรชกุล, 2525)

ในต่างประเทศมีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยและได้แบ่งกลุ่มพฤติกรรมและเจตคติของนิสิตนักศึกษาไว้ ดังนี้ (walsh 1973)

1. พวกนักวิชาการ (academic subculture) กลุ่มนี้เป็นพวกที่ขยันขันแข็งหมกหมุ่นอยู่กับวิชาการ ชอบแสดงออกความคิดเห็นในเชิงวิชาการ และชอบเข้าร่วมกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ พวกนี้ชอบทำงานหนัก ได้รับความสำเร็จทางวิชาการมีเกรดเฉลี่ยสูงและมักพูดคุยแต่วิชาการนอกห้องเรียนเป็นประจำ โดยทั่วไปนิสิตนักศึกษามุ่งศึกษาหาความรู้จริง ๆ ชอบเข้าไปศึกษาหาความรู้ในห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ ระดับความมุ่งหวังของนิสิตนักศึกษากลุ่มนี้ คือ การได้เข้าไปศึกษาต่อในระดับหลังปริญญาตรี พฤติกรรมของกลุ่มนี้เพื่อความ เป็นนักการศึกษาและนักวิทยาศาสตร์ที่แท้จริง

2. พวกต่อต้านรุกราน (Nonconformist subculture) นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้เป็นผู้มีความคิดอ่านเชิงวิชาการและสติปัญญาดีแต่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยปลีกตัวออกห่าง มีแนวโน้มที่จะแสวงหาสิ่งที่มีความหมายเฉพาะต่อชีวิตตนเท่านั้น มีความสนใจเรื่องการประกอบอาชีพเพียงเล็กน้อย และไม่ชอบร่วมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ลักษณะเด่นของกลุ่มนี้คือ การแสดงความก้าวร้าวไม่เห็นด้วย (Aggressive Nonconformist) โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการบริหารมหาวิทยาลัย ชอบมีลีลาในการดำเนินชีวิตเป็นแบบฉบับของตนเอง ไม่พึงพอใจต่อองค์การที่ตนสังกัดอยู่ ลักษณะนิสิตนักศึกษาที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้รวมเอาพวกที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากทัศนคติของพวกด้วย เช่น

พวกฮิปปี (Hippies) พวกชอบใช้ชีวิตสนุกสนาน (Bonemians) พวกชอบเล่นการเมือง (Political Activist) พวกหัวกบฏ (Rebels) พวกวางเฉย (Apathtic Students) และพวกที่มีลักษณะแปลกไม่เหมือนนิสิตนักศึกษาทั่วไป (Alienated Students)

3. พวกที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย (Collegiate Subculture) นิสิตนักศึกษาพวกนี้ส่วนใหญ่จะทำตัวจรรีกรักติดต่อกับมหาวิทยาลัย และปฏิบัติตนสอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัยจะไม่หมกมุ่นอยู่กับวิชาการ แต่จะนิยมใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ชอบเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตรทุกอย่าง รวมทั้งก็เฝ้าชอบการรวมกลุ่มมีมิตรสหายมากมาย ชอบเข้าสังคม

4. พวกตั้งใจศึกษาอบรมเพื่อการประกอบอาชีพ (Vocational Subculture) กลุ่มนี้ไม่ชอบการศึกษาเล่าเรียนในทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ต้องใช้สติปัญญาอย่างสูงและขณะเดียวกันก็ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของมหาวิทยาลัย แต่จะยอมรับว่าการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นการฝึกฝนทางอาชีพ (On-the-job Training) อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ปริญญาบัตร และเพื่อการปรับปรุงอาชีพหรืองานที่ทำให้ดีขึ้นเหนือสิ่งอื่นใด กลุ่มนี้จะไม่ใส่ใจกับการออกความคิดเห็นการเรียนรู้อื่นๆ ในเชิงวิชาการ กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมนอกหลักสูตร แต่มุ่งฝึกฝนเพื่อตนเอง

คอฟแมน (Joseph Kauffman: อ้างถึงในวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530:41-42) ได้ประมวลลักษณะนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยไว้ 6 ลักษณะ คือ

1. ผู้ที่เข้ามาแสวงหาความรู้และมุ่งมั่นตกลงปลงใจสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งเขามีความเชื่อถือในศาสตร์นั้น ๆ นิสิตนักศึกษาอยากให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตจริงกับวิชาที่เรียน แต่มักจะผิดหวัง เพราะไม่ได้พบเช่นนั้น

2. ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม เพราะบางครั้งเมื่อเข้ามาในมหาวิทยาลัย ก็เกิดความรู้สึกเหมือนคนหลงทาง การที่เข้ามาวิทยาลัยเพราะเขาเฝ้าว่าจะเห็นที่ให้ได้คลาย ความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่บ้าน พยายามหาทางห่างทางบ้านโดยการอิสระ จึงต้องการคนที่ จะช่วยสนองความต้องการทางจิต หากคนที่ถูกใจเป็นเพื่อน

3. เป็นคนมีอุดมคติและใจดี แต่บางครั้งสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยก็ทำลายอุดมคติ นั้นเสีย เขาอยากที่จะช่วยคนอื่น และสนใจปัญหาของสังคม ซึ่งในด้านนี้มหาวิทยาลัยจะไม่ได้นึกถึง หรือเห็นความต้องการของเขา จึงไม่ได้คอยช่วยจัดประสบการณ์หรือเปิดโอกาสให้เขาได้ทดลอง ทำงานที่ใช้วิชาการที่เรียนอยู่ในห้อง เรียบกับชีวิตประจำวัน

4. มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน แต่เพราะว่ามีสิ่งยั่วยุรอบด้านที่ผลักดันให้หันเห ทิศทางไปทางอื่น กิจกรรมต่าง ๆ สนุกสนานกว่า ไม่ต้องกังวล เดือดร้อนใจ และได้รับการบีบคั้น จากการเรียน นักศึกษาบางคนอาจตั้งความหวังในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาไว้สูงมาก เมื่อ เข้ามาศึกษาแล้วไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็รู้สึกเสียใจ และผิดหวังมาก จึงต้องหันความสนใจไปสู่ ด้านอื่น ๆ ซึ่งบางครั้งอาจจะนำไปสู่ปัญหาการเล่นการพนันและการติดยาเสพติด ซึ่งจะ เป็นผลร้าย ต่อตัวเองสังคม และประเทศชาติ

5. ต้องการค้นพบตนเอง นิสิตนักศึกษาต้องการความเป็นตัวของตัวเอง แต่ส่วนใหญ่ มักจะไม่พอใจในความปรารถนาและทุกสิ่งในตัวเองนัก นอกจากนี้การเรียนในระดับอุดมศึกษาสาขา วิชาบางประเภทไม่ได้ช่วยให้ นิสิตนักศึกษาได้ค้นพบความสามารถของตนเองบางครั้งทำให้นักศึกษา เข้าใจผิดว่าตนเองโง่มาก เพราะเพียงสาเหตุจากการสอบไล่ตกเพียง 1 วิชาเท่านั้น จึงเป็น เหตุให้ไม่สามารถพัฒนาความสามารถด้านอื่น ๆ ขึ้นมาได้เลย

6. มีความขัดแย้ง และมีความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการบริหาร ลักษณะของนิสิตนักศึกษา ในด้านนี้อาจเปลี่ยนไปในบางมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้นิสิตศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหา ของมหาวิทยาลัยบ้าง โดยการมีนิสิตนักศึกษาตัวแทนที่มีส่วนร่วมในการบริหาร จะทำให้เขาได้รับรู้

ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องขึ้นเพราะเขาเชื่อว่า ผู้แทนของเขาต้องมีความภักดีต่อกลุ่ม ดังนั้นข้อมูลที่ได้อ้อมมีความเที่ยงตรงและสิ่งที่ตัวแทนของเขาทำย่อมตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้อย่างดี

วิลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2524) ได้สรุปลักษณะธรรมชาติของนักศึกษา ดังนี้

1. แบ่งตามพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1.1 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและฐานะดี

1.2 นักศึกษาครูส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและยากจน

1.3 นักศึกษาเกษตรส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและยากจน

2. แบ่งตามพื้นฐานทางจิตวิทยา

2.1 การพัฒนาการด้านร่างกายของนักศึกษาในระดับนี้จะมีความพร้อม ช่วยเหลือตนเองได้

2.2 ด้านจิตใจ มีนิสัยขี้ขลาดหรือขี้กลัว แต่การเรียนการสอนยังไม่เอื้ออำนวยในการแสดงออกมากนัก นอกจากนั้นนักศึกษาระดับนี้จะชอบการมีส่วนร่วมมีแรงจูงใจและอุดมคติสูง

2.3 ด้านสติปัญญา มีสติปัญญาฉลาด และฉลาดปานกลาง ส่วนนักศึกษาคณะมีสติปัญญาระดับปานกลางส่วนใหญ่

2.4 พัฒนาการทางด้านสังคม จะชอบการรวมกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสารกัน

2.5 ด้านบุคลิกภาพ เป็นไปตามค่านิยมของกลุ่มและเป็นไปตามภูมิภาค เช่น ชาวใต้มักมีความกล้า เป็นต้น นอกจากนั้น นักศึกษาระดับนี้มักไม่ค่อยมีความคิดริเริ่ม

2.6 การปรับตัว เป็นไปตามค่านิยม และมักมีปัญหาในเรื่องการปรับตัว

สำหรับในประเทศไทย การศึกษาลักษณะของนิสิตนักศึกษา ยังกระทำกันน้อยมากโดยมากเป็นแต่เพียงการสังเกตของ ผู้บริหารและอาจารย์ ซึ่งได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยมาเป็นเวลานาน แม้ว่าจะขาดการวิจัยสนับสนุนอย่างเป็นทางการ แต่ก็พอจะเชื่อถือได้พอสมควร กล่าวคือ ได้มีการแบ่งนิสิตนักศึกษาออกเป็น 3 พวก (ทองเรือน อมรัชกุล, 2525) ได้แก่

1. กลุ่มที่เรียนอย่างเดียว นิสิตนักศึกษาในกลุ่มนี้จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการศึกษาเล่าเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา มักจะอยู่ในห้องสมุดตลอดเวลาที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัย อภิศคนให้ตำราและคำสอนของครูอาจารย์

2. กลุ่มที่ไม่สนใจกับการศึกษาเล่าเรียน มักจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา กลุ่มนี้จะเข้าไปเป็นผู้นำต่าง ๆ ในองค์การและชมรมต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษา โดยมากนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ คิดว่าการศึกษาเล่าเรียนที่แท้จริงนั้น มีใช้อยู่ในตำราและการสอนของครูอาจารย์ แต่จะเกิดจากการที่ตนมีประสบการณ์ด้วยตนเอง

3. กลุ่มที่ดำเนินสายกลาง นิสิตนักศึกษาในกลุ่มนี้จะศึกษาเล่าเรียนจากตำรา จากคำสอนของครูอาจารย์ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษา

ประกอบ คู่ปรีดิ์ และธิดารัตน์ บุญชู (ในวิมลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, บรรณาธิการ 2529) ได้รวบรวมลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. สนใจใฝ่รู้
2. เล็งลู่วิชาการ
3. การงานเป็นหลัก
4. ผลักดันสังคม
5. สร้างสมคุณธรรมและศาสนา
6. ใฝ่หาความสนุก
7. ผูกพันประสานสังคม
8. สร้างสมตนเอง
9. นึกเลงหัวไม้
10. พวกไม่เอาไหนเลย
11. พวกเฟิกเจียมินชา

โดยลักษณะต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาเท่าที่ได้กล่าวอ้างถึงดังกล่าวแล้ว พอสรุปได้ว่า นักศึกษามีลักษณะที่มุ่งแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตน มีความกระตือรือร้นและสนใจสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ต้องการเห็นความถูกต้องและยุติธรรมในสังคม ต้องการอิสระทางความคิดและการแสดงออก มีความต้องการที่จะอยู่และปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน และโดยธรรมชาติแล้วนิสิต นักศึกษา เป็นวัยที่ค่อนข้างจะมีอารมณ์รุนแรง มีอุดมคติสูงทนไม่ได้ต่อความไม่ยุติธรรมของสังคมและความผิดต่าง ๆ บางครั้งนิสิต นักศึกษาจะมีลักษณะเป็นปฏิปักษ์กับระบบมหาวิทยาลัย ซึ่งในลักษณะนี้การปฏิบัติของมหาวิทยาลัย จะต้องสร้างความพอดีกับสภาวะทางจิตใจของนักศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษาได้เกิดพัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพของตนอย่างสมบูรณ์

การเข้าร่วมกิจกรรม

การพัฒนานิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การบริหารของสถาบัน สภาพแวดล้อมของสถาบัน รวมทั้งงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ดังเช่น วิลเลียมสัน (Williamson, 1961) ได้กล่าวว่า "กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นศูนย์กลางแห่งระบบอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์" ประเทศที่พัฒนาหลายประเทศในยุโรป และสหรัฐอเมริกาได้ส่งเสริมให้กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นเครื่องมืออันมีประสิทธิภาพในการพัฒนานิสิตนักศึกษา

งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางซึ่งนิสิตนักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทางที่เหมาะสม ประเภทของกิจกรรมนิสิตศึกษาในระดับอุดมศึกษา นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนมีอยู่ 4 ประเภทโดยสรุปคือ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2525)

1. กิจกรรมด้านกีฬา เป็นกิจกรรมที่แพร่หลายในทุกมหาวิทยาลัย กิจกรรมกีฬาเป็นการพัฒนาตนเองและพัฒนาสุขภาพเป็นหลัก รวมทั้งการมีน้ำใจเป็นนักกีฬาและการพัฒนากลุ่มกิจกรรมควบคู่ไปกับกีฬาในปัจจุบัน คือ การเชียร์

2. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเกิดความสนใจในการฟื้นฟูและดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาเกิดความรักและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย พร้อมทั้งจะเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย แต่กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมนี้ยังมีน้อย ไม่สามารถสร้างความสนใจให้นิสิตนักศึกษาทั่วไปได้

3. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาชนบท เป็นกิจกรรมที่แพร่หลายในทุกมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้ และเข้าร่วมกับส่วนราชการ เช่น กรป.กลาง และทบวงมหาวิทยาลัย ออกค่ายอาสาตามถิ่นทุรกันดาร แต่จากการประเมินผลค่ายอาสาในปัจจุบันพบว่า นิสิตนักศึกษามีความเห็นอกจะแยกตัวเองออกมาจากหน่วยราชการ โดยเป็นอิสระทางความคิดในการพัฒนาชนบท เพราะนิสิตนักศึกษามีความเห็นที่ ตนต้องการมุ่งเน้นพัฒนาคนด้วยมิใช่พัฒนาแต่วัตถุ

4. กิจกรรมด้านการเมือง บทบาททางสังคมของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องในปัญหาสำคัญของชาติ แต่วิธีการแสดงออกสุ่มรอบคอบขึ้นไม่รุนแรง และเดินขบวนแสดงพลังกดดัน ดังเช่นในรัฐบาลยุคก่อน ๆ มักใช้วิธีสั่งตัวแทนนิสิตนักศึกษายื่นข้อเสนอ ความคิดเห็นต่อรัฐบาล และกระทำทั้งในลักษณะคัดค้านและสนับสนุน มิใช่แสดงออกแต่ด้านคัดค้าน ดังเช่นขบวนการนิสิตนักศึกษายุคก่อนกระทำ

ทบวงมหาวิทยาลัย(2524) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาไว้ 4 ประเภท คือ ด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ด้านบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และด้านส่งเสริมวิชาชีพและความสามารถพิเศษ เพื่อส่งเสริมความรู้ทักษะและความสามารถพิเศษของนิสิตนักศึกษา

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า การแบ่งประเภทของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาตามการพัฒนานิสิตนักศึกษาออกเป็น 10 ข้อ ชิดารัตน์ บุญชู (2530) ได้

แบ่งประเภทของกิจกรรมออกเป็น 6 ชื่อ อาร์บัคเคิล (Arbuckle, 1953) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาออกเป็น 3 ประเภท และพราคาส (Prakash, 1963) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมออกเป็น 8 ประเภท สามารถสรุปได้ ดังนี้ (พิกุล บุญประเสริฐ, 2533)

1. กิจกรรมพัฒนาการปกครองตนเอง รูปแบบของกิจกรรมได้แก่ สโมสรนิสิตนักศึกษา องค์การนิสิตนักศึกษา สภานิสิตนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นิสิตนักศึกษาร่วมกัน รู้จักตัดสินใจและรับผิดชอบงานต่าง ๆ โดยการฝึกวิถีการระบอบประชาธิปไตย
2. กิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ได้แก่ กิจกรรมชมรมวิชาการต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้มักจะเกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาที่นิสิตนักศึกษาสังกัดอยู่
3. กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนามารยาทและระเบียบประเพณีในการอยู่ร่วมกันกับคนในสังคม
4. กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและความพร้อมเพียง ได้แก่ ชมรมกีฬาต่าง ๆ
5. กิจกรรมอาสาสมัคร ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งฝึกให้นิสิตนักศึกษามีความตระหนักในบทบาทของการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมและประเทศ
6. กิจกรรมพัฒนาศีลธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาให้มีความประพฤติและจรรยาวัตรงดงาม เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม
7. กิจกรรมพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม สนับสนุนให้มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้ภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ
8. กิจกรรมสันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนานิสิตนักศึกษาให้ใช้เวลาว่างพักผ่อนหรือทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ
9. กิจกรรมพัฒนาอาชีพ ได้แก่ กิจกรรมที่เตรียมนิสิตนักศึกษาไปสู่อาชีพในอนาคต
10. กิจกรรมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาเกิดความสนใจการเมือง เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองเพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการเมืองมากขึ้น

โดยสรุปแล้ว การจัดประเภทกิจกรรมนิสิตนักศึกษานั้น ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมมุ่งไปที่วัตถุประสงค์ของการพัฒนานิสิตนักศึกษาในแต่ละด้าน ซึ่งกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้จัดขึ้นนั้น มักจะเป็นกิจกรรมหลัก 4 ด้าน คือ

1. กิจกรรมทางด้านวิชาการ ได้แก่ ชมรมวิชาการต่าง ๆ
2. กิจกรรมทางด้านกีฬา ได้แก่ การจัดการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ
3. กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นต้น
4. กิจกรรมอาสาพัฒนา ได้แก่ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และการออกค่ายอาสาพัฒนา

ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ

การศึกษาทุกระดับมีจุดมุ่งหมายและบทบาทในการพัฒนาคน ทั้งทางด้านคุณสมบัติและการเข้าสู่อาชีพที่แตกต่างกันออกไป เช่น ระดับประถมศึกษา เป็นการเตรียมคนให้เป็นพลเมืองดี โดยการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รวมทั้งมีพื้นฐานอาชีพพอสมควร เหมาะแก่่วัย พอถึงระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาระดับกลางก็เริ่มมีการให้ความรู้และฝึกทักษะความสามารถเฉพาะอาชีพตามความถนัด และความสนใจเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง หรือเป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาต่อ ส่วนในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูง กล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาเพื่ออาชีพที่มุ่งเตรียมคนเข้าสู่อาชีพต่าง ๆ ตามความต้องการและจำเป็นของสังคมนั้น ๆ (วิจิตร ศรีสุอ่าน 2530)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา พบว่าผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาประสบกับปัญหาการหางานทำ ปัญหาการว่างงาน ตลอดจนปัญหาการทำงานต่ำกว่าระดับมากขึ้น และได้กลายเป็นปัญหาต่อเนื่องที่ทวีความรุนแรง เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งปัญหาดังกล่าว นอกจากจะก่อให้เกิดความสูญเสียทางการศึกษาแล้ว ยังมีผลกระทบต่อตัวบุคคลเองทั้งในการดำรงชีวิตและสภาพจิตใจ ตลอดจนมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศอีกด้วย เพื่อเป็นการคลี่คลายปัญหา ในเดือน มีนาคม 2527 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการปรับแผนพัฒนาการศึกษา และโครงการพัฒนาระบบแนะแนวอาชีพในสถาบันการศึกษาตามข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้มอบหมายให้ทบวงมหาวิทยาลัยรับไปดำเนินการ ซึ่งต่อมา ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้ระบุนโยบายการแก้ปัญหาการว่างงานของบัณฑิต โดยมี

นโยบายที่จะผลิตบัณฑิต ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสามารถในการสร้างงานและประกอบอาชีพอิสระได้ ตลอดจนมีนโยบายที่เร่งปรับปรุงระบบ การแนะแนวอาชีพ การจัดหางานแก่นิสิตนักศึกษาในสถาบัน การติดตามผลการปฏิบัติงานและการทำ งานของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529)

จากการศึกษาของอนุวรรณ์ ชรรรมโกมินทร์ (2513) และเบญญา จิรภัทรพิมล (2516) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าจะออกไปประกอบอาชีพตามสาขาที่เรียนมา โดยอาชีพที่ คาดหวังว่าจะไปประกอบนั้น คือ อาชีพในการรับราชการ ซึ่งในอดีต ตลาดแรงงานภาครัฐบาลยัง สามารถดูดซับแรงงานเหล่านี้ได้เป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบัน ตลาดแรงงานในภาคนี้เริ่มถึงจุด อิ่มตัว และมีการลดอัตราการเพิ่มดังจะเห็นได้จากในระหว่าง พ.ศ. 2519-2523 อัตราการจ้าง งานในภาครัฐบาลมีประมาณร้อยละ 9.6 ต่อปี พ.ศ. 2524 อัตราการจ้างงานของภาครัฐบาลลด ลงเหลือเพียงร้อยละ 7.2 ต่อปี และในช่วงปี พ.ศ. 2525-2526 ลดเหลือเพียงร้อยละ 3.1 ต่อปี ส่วนในปีต่อ ๆ ไปนั้น มีนโยบายให้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2 ต่อปี (ทบวงมหาวิทยาลัย 2530) ดังนั้น การมีความคาดหวังแต่เพียงที่จะออกไปประกอบอาชีพรับราชการ ภายหลังจาก สำเร็จการศึกษา จึงอาจเป็นการนำไปสู่การว่างงานในอนาคต ประกอบกับตลาดแรงงานใน ภาคเอกชนมีการแข่งขัน และเลือกเฟ้นบุคคลในการที่จะเข้าทำงานมากขึ้น และจากการที่บุคคลหัน มาให้ความสนใจในอาชีพที่เกี่ยวกับ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา หรือ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ซึ่งเป็นอาชีพที่ยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานกันมากขึ้น (ปัจฉิม บุนนาค 2530) จึงเป็นที่ น่าสงสัยว่าในปัจจุบัน นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น ยังคงมีความต้องการประกอบ อาชีพตรงตามสาขาที่เรียนหรือไม่ มีการหัดเห่เป้าหมายทางอาชีพ ตลอดจนมีจุดมุ่งหมายและ การเตรียมตัวในการประกอบอาชีพที่คาดหวังอย่างไร

ทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาการทางอาชีพ หมายถึง ความพยายามใด ๆ ที่จะช่วย ให้บุคคลวางแผนอาชีพ หรือเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทฤษฎีแต่ละทฤษฎีจะพยายามอธิบาย ให้เห็นถึงความหวัง ความเชื่อ หรือสมมุติฐานถึงกระบวนการเลือกอาชีพของบุคคล โดยชี้ให้เห็น ถึงกระบวนการตัดสินใจ ในการเลือกอาชีพของบุคคลว่าพัฒนาเกิดจากอะไร มีเหตุปัจจัยอะไรบ้าง

ที่เป็นตัวประกอบสำคัญต่อการตัดสินใจ แนวความเชื่อหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ และการพัฒนาการทางอาชีพมีหลายทฤษฎี ซึ่งจะขมมากล่าวถึงบางทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้น คือ (มารศรี ประสงค์ศรี, 2533)

1. ทฤษฎีการเลือกอาชีพ ได้แก่ ทฤษฎีการวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล (Traits and Factors Theory) ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร (Roe's Theory of Vocational Choice) และทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of Vocational Choice) ซึ่งกล่าวถึงลักษณะการเลือกอาชีพที่สอดคล้องกัน ดังสรุปได้ดังนี้ คือ

1.1 การเลือกอาชีพของบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบหลายประการ คือ ความถนัด สติปัญญา ความสนใจ ค่านิยมของบุคคลและชุมชน บุคคลแวดล้อม สัมฤทธิผลในการเรียน ครอบครัว บุคลิกภาพและการปรับตัวตลอดจนถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งแต่ละบุคคลอาจได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งมากน้อยต่างกัน หรืออาจได้รับอิทธิพลจากหลายองค์ประกอบก็ได้

1.2 นอกจากองค์ประกอบดังกล่าวในข้อ 1 แล้วการเลือกอาชีพของบุคคลยังเกี่ยวข้องกับการได้รับข่าวสารข้อมูลทางอาชีพ เช่น ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพความต้องการของตลาดแรงงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เวลาและทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ ราชได้ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้า เป็นต้น

1.3 การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใต้นั้นขึ้นอยู่กับพิจารณาข้อมูลในข้อ 1 และข้อ 2 ร่วมกัน

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ

2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก (Ginzberg's Theory of Vocational Development)

กินซ์เบิร์ก (Ginzberg 1966) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ว่า

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ (process) ที่ต่อเนื่องไม่ใช่การตัดสินใจในครั้งใดครั้งหนึ่งเพียงครั้งเดียว แต่จะเป็นการตัดสินใจในระยะเวลาหลายปีโดย ค่านิยม สภาพแวดล้อมที่เป็นจริง คุณลักษณะทางจิตวิทยา โอกาสในการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษามีผลต่อกระบวนการนี้

2. การเลือกอาชีพเป็นขั้นตอนที่ไม่ย้อนกลับ (Irreversible) กล่าวคือ การตัดสินใจแต่ละครั้งในกระบวนการเลือกอาชีพนั้นจะเกิดขึ้นตามอายุ และพัฒนาการของแต่ละบุคคล ซึ่งเมื่อพัฒนาแล้วจะไม่ย้อนกลับไปที่มีลักษณะเช่นเดียวกับขั้นต้น ๆ

3. การเลือกอาชีพเป็นการประนีประนอม (Compromise) ระหว่างความปรารถนาของบุคคลที่จะเลือกอาชีพให้สนองความต้องการ ความสนใจ และเหมาะสมกับความสามารถของตนเองให้มากที่สุดกับการตระหนักถึงสภาพความจริงและข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นต้น

ต่อมา กินซ์เบิร์ก (Ginzberg cited by Osipow 1973) ได้ทำการปรับปรุงหลักการบางประการในทฤษฎี ดังนี้

1. กระบวนการเลือกอาชีพและพัฒนาการทางอาชีพ เป็นกระบวนการที่ดำเนินต่อเนื่องไปตลอดชีวิต มิใช่จำกัดอยู่แต่ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วัยรุ่นตอนต้นถึงวัยรุ่นผู้ใหญ่เท่านั้น

2. ความคิดเห็นที่ว่า การเลือกอาชีพเป็นขั้นตอนที่ไม่ย้อนกลับนั้น ไม่ได้มีการเน้นต่อไป ในปัจจุบันได้มีการพิจารณาในรูปของเวลาและทรัพยากรมากขึ้น โดยกระบวนการเตรียมตัวเลือกอาชีพใช้เวลานานขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประมาณ 80% ศึกษาต่อถึงระดับปริญญาตรี สิ่งเหล่านี้มิได้เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ ดังที่เคยเข้าใจแต่เดิม กินซ์เบิร์ก กล่าวว่า สิ่งที่ทำให้คนหนุ่มสาวเผชิญในช่วงอายุวัยรุ่น คือ การวางแผนการณเพื่อให้มีโอกาสเลือกได้มาก อย่างน้อยที่สุดเพื่อให้แน่ใจว่าเรามีสิทธิ์ในการเข้ามหาวิทยาลัยหรือได้งานที่ดี โดยที่บุคคลได้รับการศึกษาสูงจะมีโอกาสเลือกอาชีพได้อย่างกว้างขวางขึ้น

3. มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในเรื่องการเลือกอาชีพ ที่ว่าเป็นกระบวนการที่จบลงด้วยการประนีประนอม ระหว่างความปรารถนาของบุคคล และความเป็นจริง ในปัจจุบันมีความคิดเห็นที่สรุปได้ว่ากระบวนการเลือกอาชีพนั้นเป็นการแสวงหาอาชีพที่เหมาะสมที่สุด โดยการเลือกอาชีพที่จะสนองความต้องการที่สำคัญของตนมากที่สุดเมื่อมีโอกาส

กินช์เบิร์ก ได้แบ่งช่วงการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะเพื่อฝัน (Fantasy Period) อยู่ในช่วงอายุก่อน 11 ปีการเลือกอาชีพในระชณะนี้เด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความปรารถนาที่จะเป็นเมื่อเป็นผู้ใหญ่ โดยได้รับอิทธิพลจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ ยังไม่ได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นไปได้ และความสามารถของตน

2. ระยะการพิจารณาการเลือกอาชีพโดยยังไม่ตกลงใจแน่นอน (Tentative Period) อยู่ในช่วงอายุ 11-18 ปี บุคคลตระหนักถึงปัญหาของการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต คำนึงถึงความพึงพอใจที่จะได้รับในอนาคตมากกว่าในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามบุคคลยังใช้เห็ความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมมาพิจารณาในการเลือกอาชีพ โดยไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงอื่น ๆ ใด ระยะนี้ยังแบ่งเป็นช่วงที่สำคัญ 4 ระยะ คือ

2.1 ระยะความสนใจ (Interest Stage) อยู่ในช่วงอายุ 11-12 ปี การเลือกอาชีพจะอยู่ในรูปของความสนใจ ซึ่งส่วนมากจะมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาในระชณะเพื่อฝันอย่างไรก็ตามบุคคลเริ่มตระหนักในความสำคัญของความสามารถอยู่บ้าง

2.2 ระยะความสามารถ (Capacity Stage) อยู่ในช่วงอายุ 13-14 ปี การเลือกอาชีพในระชณะนี้เด็กจะคำนึงถึง ความสามารถโดยการประเมินจากความสามารถของตนเอง แต่ความรู้ในเรื่องความสามารถของตนยังไม่สมบูรณ์นัก การเลือกอาชีพจึงยังไม่เป็นการตัดสินใจที่แน่นอน

2.3 ระยะค่านิยม (Value Stage) อยู่ในช่วงอายุ 15-16 ปี ค่านิยมจะเริ่มเข้ามาสู่กระบวนการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ โดยบุคคลจะให้ความสำคัญเหนือกว่าความสนใจและความสามารถของตนเอง

2.4 ระยะเวลาเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ (Transition Stage) อยู่ในช่วงอายุ 17-18 ปี ในระยะนี้บุคคลเริ่มมองเห็นบทบาทของอาชีพในอนาคต โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของความเป็นจริงมากขึ้น การเลือกอาชีพ บุคคลจะคำนึงถึงความสนใจ ความสามารถและค่านิยมอยู่ สภาพความเป็นจริงอื่น ๆ ยังนำมาพิจารณาน้อยมาก การวางแผนส่วนใหญ่ยังไม่มีการตัดสินใจแน่นอน แต่บุคคลตระหนักว่า การตัดสินใจของคนในขณะนี้มีผลต่ออนาคตของตน

3. ระยะพิจารณาตามสภาพความเป็นจริง (Realistic Period) อยู่ในช่วงอายุ 18-22 ปี หรือสูงสุด 24 ปี บุคคลจะยอมรับเอาความจริงในสิ่งแวดล้อมเข้ามามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ โดยมีการประนีประนอมระหว่างความปรารถนาของตนเองกับสภาพความเป็นจริงระยะนี้ยังแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ระยะของการสำรวจ (Exploration) เป็นระยะที่บุคคลมีการสำรวจโอกาสในอาชีพต่าง ๆ เป็นครั้งสุดท้าย มีการตรวจสอบการเลือกอาชีพต่าง ๆ

3.2 ระยะการรวมตัวของความคิดในการที่จะเลือกอาชีพต่างๆ (Crystallization) อยู่ในช่วงอายุ 19-21 ปี บุคคลจะยอมรับคุณลักษณะของตนเอง มีการคำนึงถึงจุดประสงค์ของอาชีพที่จะเลือกต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นขั้นที่บุคคลตัดสินใจเลือกโดยประนีประนอมระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญ

3.3 ระยะตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เฉพาะเจาะจง (Specification) เป็นขั้นวางแผนเกี่ยวกับขอบข่ายของการเลือกอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีการฝึกฝนหรือศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อหาความรู้และประสบการณ์ ถ้าปรากฏว่าอาชีพที่เลือกแล้วไม่นำมาซึ่งความพอใจก็จะเข้ารับการฝึกเฉพาะอาชีพด้านใดด้านหนึ่ง เป็นการหาความรู้ใหม่เฉพาะอาชีพต่อไป

พัฒนาการทางอาชีพตามทฤษฎีนี้ ใช้อธิบายได้กับพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลทุกประเภทแต่จะมีรายละเอียดที่อาจแตกต่างกันได้ตามลักษณะทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล

ธิดารัตน์ บุญชู (2527) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนการศึกษา และการประกอบอาชีพหรือที่เรียกว่า การวางแผนชีวิตของนิสิตนักศึกษา ว่าประกอบด้วย

1. การบอกลักษณะงานที่ตัดสินใจได้
2. การรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งอาจหาได้จากการทดสอบ การตอบแบบสอบถามหรือแบบสำรวจความสนใจ ตลอดจนการรับฟังจากผู้ใกล้ชิด เช่น เพื่อน หรือบิดามารดา ญาติสนิท เป็นต้น

2.2 ข้อมูลจากโลกภายนอก เช่น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาชีพและโอกาสที่จะได้รับจากการศึกษา การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพจากวิชาเรียน หรือจากประสบการณ์ตรงซึ่งได้จากการสังเกต การปรึกษาและจากการอ่านเอกสารเกี่ยวกับอาชีพ

2.3 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการศึกษา ในแง่ที่จะต้องมีความรู้และทักษะ เพียงใดจึงจะอยู่รอดในสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะใช้เวลาว่างในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร เรียนอะไรจึงจะเกิดมีพัฒนาการ อาชีพต่าง ๆ ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถด้านใดบ้าง และจะต้องมีพื้นฐานการศึกษาอย่างไรจึงจะศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาได้

3. การเลือกคำนิยม ซึ่งคำนิยมเกี่ยวกับอาชีพที่นิสิตนักศึกษาจะคำนึงถึง ได้แก่ เงิน อำนาจ ความมั่นคง การผจญภัย เสรีภาพในการทำงาน และสวัสดิการที่ได้รับ เป็นต้น โดยนิสิตนักศึกษาจะต้องคำนึงว่า ตนจะได้รับอะไรบ้างจากการเลือกเรียนวิชานั้น ๆ

4. การตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยคำนิยมและการเสี่ยงกับผลที่จะได้ตามมาเป็นพื้นฐาน

พรชัย ศุภวิไล (2525) กล่าวถึงสิ่งสำคัญในการเตรียมตัวที่จะไปประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ ว่ามีดังนี้ คือ

1. ความรู้ในสาขาที่เรียนมา
2. ลักษณะของอาชีพต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับงาน (job information)

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2529) ได้กล่าวถึงศิลปะของการสมัครงานว่าประกอบไปด้วย

1. การรู้จักตนเองซึ่ง ได้แก่ การค้นหาทักษะ การสำรวจจุดเด่นของตนเอง การสำรวจความสัมพันธ์ การสำรวจความไม่ชอบ ข้อจำกัด ค่านิยม ความสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่น ตลอดจนการสำรวจสิ่งแวดล้อมของการทำงาน และความต้องการเรื่องเงินเดือน
2. การเลือกอาชีพโดยคำนึงถึง ความเหมาะสมระหว่างลักษณะของงานกับคุณสมบัติของตนเอง
3. การมองหาแหล่งงาน ซึ่งสามารถหาได้จากหนังสือพิมพ์รายวันติดต่อกับสำนักงานหน่วยจัดหางานของทางมหาวิทยาลัย สำนักงาน กพ. สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ญาติสนิท หรือ ครู-อาจารย์ และศิษย์เก่าของสถาบัน เป็นต้น
4. การเขียนเอกสารประวัติย่อ ประกอบด้วย ชื่อ ที่อยู่ จุดมุ่งหมายในงานอาชีพ ประสบการณ์ ประวัติการทำงาน ประวัติการศึกษา ข้อมูลส่วนตัวในแง่ของทักษะความสามารถพิเศษ งานอดิเรก หรือกิจกรรมทางสังคม และผู้รับรอง
5. การเขียนจดหมายสมัครงาน ควรใช้การพิมพ์ไม่ควรยาวเกิน 2 หน้ากระดาษสันตรงเป้าหมายและได้ใจความที่ต้องการจะสื่อ
6. การกรอกใบสมัคร ควรเขียนระบุตำแหน่งหรือลักษณะของงานเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กว้าง ถ้าตำแหน่งที่ระบุเต็ม
7. การทำแบบทดสอบ
8. การเตรียมพร้อมเพื่อการสัมภาษณ์ ก่อนเข้ารับการสัมภาษณ์ ควรจะศึกษาถึงแหล่งที่ไปสมัครงาน รู้จักตนเอง มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นตัวของตัวเอง กล้านแสดงความคิดเห็น และหัดเป็นผู้ฟังที่ดี ควรมีการหัดทดลองกับเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดเพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข
9. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ ชนิดของคำถาม มักเป็นเรื่องประวัติความเป็นมาในแง่ชีวิตความเป็นอยู่ การศึกษา สถานะทางครอบครัว กิจกรรมทางสังคม ประวัติการเรียน เรื่องการทำงาน ทำไมจึงอยากเข้าสู่อาชีพนี้ ฯลฯ เป็นต้น

การปรับตัว

นิสิตนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในสังคมมหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่เข้ามาแสวงหาความรู้และใช้ชีวิต ระยะเวลาหนึ่ง ความแปลกใหม่ของสิ่งแวดล้อมเริ่มตั้งแต่ก้าวแรกที่เดินเข้ามาในมหาวิทยาลัย บรรยากาศของคนรอบข้างซึ่งเป็นกลุ่มเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และครูอาจารย์ รวมทั้งสถานที่เรียน ที่พัก เป็นสิ่งที่นักศึกษาจะต้องปรับตัวเข้ามาอยู่ในสังคมนี้เป็นเวลา 6 ปี ตลอดหลักสูตรการศึกษา หน้าที่หลักของนักศึกษา คือ การเรียน กิจกรรมการเรียนเป็นสิ่งที่ทำทาสนักศึกษา การปรับตัวกับวิถี การเรียนในมหาวิทยาลัย การจดบันทึกการสอนของอาจารย์ การค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งการ เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา การใช้เวลาว่าง การพักผ่อนออกกำลังกาย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ นักศึกษาจะต้องรู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสม จากความแปลกใหม่หลายอย่างเหล่านี้ นักศึกษาจะต้อง ปรับตัวให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา บำรุง สุขพรรณ (2526) ได้กล่าวถึงความ ทันสมัย (Individual Modernity) ที่นักศึกษาควรมี 11 ข้อดังนี้ (พรตวิภา ธัญญะคุปต์. 2530)

1. มีการยอมรับประสบการณ์ใหม่ ๆ นักศึกษาจะมีความทันสมัย ความเป็นบุคคลที่มีความทันสมัย ความเป็นบุคคลที่มีความเตรียมพร้อมที่จะตอบสนองรับเหตุการณ์ใหม่ ๆ ทุกโอกาสมีความสนใจที่จะปรับปรุงรากฐานชีวิต ยอมรับวิธีการใหม่ ๆ และสิ่งแปลกใหม่ทั้งหลาย
2. ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีความรู้ความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลง
3. มีความคิดก้าวหน้า คิดไกล มองถึงอนาคตว่าตนเองจะศึกษาเจริญก้าวหน้า
4. มีความรู้เรื่องเหตุการณ์ภายนอกทั้งภายในอย่างดี ซึ่งจะแสวงหาความรู้ประเภทนี้ ได้ด้วยการอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร ฟังวิทยุ และดูโทรทัศน์ เป็นต้น
5. มีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพปัจจุบันและอนาคต เช่น ชีวิตในมหาวิทยาลัย มีการเตรียมพร้อมเพื่อความมั่นคง และในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อตนเอง
6. เชื่อในความสามารถของตนเองว่า ตนเองมีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ได้

7. มีการวางแผนการศึกษาอย่างดี การลงทะเบียนศึกษา เช่น การเรียนเพื่อที่จะจบเป็นบัณฑิตแพทย์ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตในสังคม
8. รักความก้าวหน้าและเชื่อมั่นเป็นการแสวงหาความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีหยุดยั้ง
9. พยายามฝึกฝนวิชาการทดลองความรู้อยู่เสมอ ในช่วงเวลาว่างอาจจะฝึกงานหรือทำงานอดิเรกเป็นผลให้เกิดประสบการณ์ในการทำงาน และยังได้ค่าตอบแทนด้วย
10. มีความเคารพและยอมรับความสามารถของบุคคล จะทำให้ไม่เกิดความอิจฉาริษยาเพื่อนฝูง เมื่อเพื่อนสอบหรือศึกษาได้ดีกว่า ซึ่งถ้ายอมรับได้แล้วปัญหาต่างจะหมดสิ้นไป
11. มีการยอมรับในกฎเกณฑ์และระเบียบที่วางไว้ เช่น ข้อบังคับหรือกฎของมหาวิทยาลัย เป็นต้น จะทำให้สามารถศึกษาได้ตามเป้าหมาย

จากการปรับตัวและการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย และประสบการณ์ที่ได้รับจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษา ดังนั้น การปรับตัวจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งนี้ เพราะมนุษย์มีความต้องการเกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งความต้องการที่จำเป็นของร่างกายเช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ ฯลฯ ตลอดจนความต้องการที่เกิดจากแรงผลักดันของสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งจะมีผลทำให้บุคคลพยายามค้นหาให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ และให้สำเร็จตามจุดหมายที่ตนวางไว้ แต่ในขณะที่เดียวกันบุคคลก็จะอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่กดดัน บังคับให้ปฏิบัติตามแนวทางใดแนวทางหนึ่ง แล้วแต่สถานการณ์ ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการทุกอย่างได้ จึงเกิดความเครียดและความคับข้องใจขึ้น บุคคลใดที่สามารถปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนกลายเป็นสภาพการณ์ที่ตนมีชีวิตรองอยู่ในสังคมนั้น ๆ แล้ว บุคคลนั้นจะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขที่บุคคลพยายามที่จะสร้างความสมดุลระหว่างความต้องการ (Needs) ที่มีต่อสิ่งเร้า (Stimuli) ต่าง ๆ ตามแต่โอกาสที่สิ่งแวดล้อมจะกำหนดให้เราเรียกว่า การปรับตัว (ฉันทิกา ทิมากร, 2534)

ระยะวัยรุ่นเป็นช่วงหนึ่งของชีวิตที่ต้องมีการปรับตัวต่อสิ่งต่างๆ มากมาย ทั้งที่เกิดจากแรงผลักดันภายในตัวของวัยรุ่นเอง และเกิดจากสภาพแวดล้อมรอบตัวอันเนื่องมาจากในช่วงวัยรุ่นนั้นมีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นต้องมีการปรับตัวอย่างมาก Hurlock ได้ให้ความหมายของการปรับตัวทางสังคมนี้ว่า เป็นความสำเร็จของบุคคลในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ผู้ที่ปรับตัวได้ดีจะเรียนรู้ทักษะทางสังคมกับผู้อื่นได้ดี เช่น ความสามารถในการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นในกลุ่ม เพื่อนหรือกลุ่มคนแปลกหน้าที่ยังสามารถพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อสังคมอีกด้วย (Hurlock, 1978: อ้างถึงในทิวา มิ่งน้อย, 2534)

การปรับตัวทางสังคมที่สำคัญด้านหนึ่ง คือ การปรับตัวกับเพื่อน เพราะเด็กวัยรุ่นมักจะแยกตัวเองออกจากครอบครัว และออกจากบ้านไปรวมกับเพื่อน จากผลการสำรวจเด็กวัยรุ่นปกติทั่วไป เมื่อถามถึงเป้าหมายในการไปโรงเรียน ส่วนใหญ่จะตอบว่าไปโรงเรียนเพื่อจะได้ไปพบปะเพื่อนฝูง และตามความคิดเห็นของวัยรุ่นส่วนใหญ่ เขามักรู้สึกว่า ความสำเร็จในชีวิตวัยรุ่นของเขา นั้น คือ การมีเพื่อนฝูงมากหน้าหลายตา และมีเพื่อนต่างเพศที่เขาพึงพอใจ (Lefancois, 1973 อ้างถึงใน ปราณี รามสูตร, 2528) ดังนั้น กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อชีวิตในวัยรุ่นมาก หน้าที่ของกลุ่มเพื่อน คือ ช่วยป้องกันวัยรุ่นจากความรู้สึกไม่แน่นอนของตนเองให้มีความมั่นคงทางจิตใจ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มได้รับการยกย่องจากเพื่อนรุ่นเดียวกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาแบบแผนเฉพาะตัว ในลักษณะของความนึกคิด ความรู้สึกและการแสดงออก (จันทมาศ ชื่นบุญ, 2520)

จึงเห็นได้ว่าธรรมชาติของวัยรุ่นจำเป็นต้องมีการเข้าสังคมแต่เนื่องจากความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้านของเด็กวัยรุ่นแต่ละคน นับตั้งแต่อุปนิสัย บุคลิกภาพ ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูที่เคยได้รับ ทำให้เด็กวัยรุ่นต้องมีการปรับตัวอย่างมากในการปรับตัวกับเพื่อน จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นพบว่า เด็กวัยรุ่นมักจะประสบปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการปรับตัวกับเพื่อนโดย Trower (Trower, 1974 อ้างถึงใน Schnieder et al., 1985) พบว่า จากการสำรวจปัญหาของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในระดับอุดมศึกษา 10%

ของนักศึกษาทั้งหมดเป็นผู้ที่มีปัญหาในการปรับตัวทางสังคม และ 35% ของนักศึกษานี้เป็นกลุ่มที่มีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น Argyle (Furnham and Argyle, 1987 อ้างถึงใน Schnieder et al., 1985) กล่าวว่า ในบรรดาผู้ที่มีปัญหาทางจิตใจที่มารับการรักษากับเขามักจะมีปัญหาในด้านการผูกมิตรทั้งกับเพื่อนเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม ถ้าวัยรุ่นไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนได้จะรู้สึกโดดเดี่ยวสงสัยในตนเอง มีความขัดแย้งและมีความตึงเครียดทางอารมณ์ อาจนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพจิต ซึ่งจะก่อให้เกิดอาการของโรคจิตโรคประสาทได้ในที่สุด ซึ่งจะแสดงอาการโศก มีการแสดงออกทางพฤติกรรมและการปรับตัวแบบผิด ๆ ซึ่งเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานอันดีงามของสังคม เช่น ก้าวร้าว ติดสุรา ยาเสพติด หรือจับกลุ่มตั้งแก๊งค์แยกตัวออกจากสังคม เช่น การศึกษาของ Roff และ Wirt (Roff and Wirt, 1984 อ้างถึงใน Grusec, 1988) พบว่าเด็กที่เข้ากับกลุ่มเพื่อนฝูงไม่ได้จะมีแนวโน้มที่จะมีความก้าวร้าว ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นสุวอาชญากร ตลอดจนนำไปสู่การมีปัญหาทางจิตใจในวัยผู้ใหญ่ได้

นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมได้นั้นจะมีผลทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนเท่าที่ควร จากการศึกษาของ Ulman (Ulman, 1957 อ้างถึงใน สุนทร ชนาสนะ, 2516) พบว่า มีเด็กนักเรียนวัยรุ่นจำนวนไม่น้อยที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เนื่องจากปัญหาการไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน และจากประสบการณ์ในการให้บริการด้านสุขภาพจิต ในวิทยาลัยของ Nikelly (1966) พบว่า มีอาการใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการ ที่ทำให้นักเรียนปรับตัวไม่ได้ ได้แก่ ความวิตกกังวล ความเศร้า และอาการที่เนื่องมาจากจิตใจ ซึ่งความเครียดที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนไม่สามารถแก้ไขจึงทำให้เกิดอาการทางจิตขึ้นได้

ทัศนคติต่อการเรียนการสอน

อนาสตาซี (ประชมสุข และคณะ, 2519) กล่าวว่า iva ทัศนคติเป็นความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นพวก ๆ ในทางชอบหรือไม่ชอบ เช่น เชื่อชาติหรือกลุ่มเผ่าพันธุ์ประเพณีเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง เราสังเกตทัศนคติโดยตรงไม่ได้ แต่สรุปพาดพิงจากพฤติกรรมที่แสดงออกทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

นิวคอมบ์ (T M NewComb, 1954: อ้างถึงในสัจจิตร ศิริวิรัตน์, 2522) ให้ความเห็นว่า ทศนคติเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับ อาจจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และทศนคตินี้จะแสดงออกได้ทางด้านพฤติกรรมสองลักษณะ คือ การแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจเห็นด้วยหรือชอบทศนคติเช่นนี้ทำให้คนอยากปฏิบัติ อยากได้ อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น เรียกลักษณะเช่นนี้ว่าเป็นทศนคติทางบวก (Positive Attitude) อีกลักษณะหนึ่งในทางตรงกันข้าม คือ ทศนคติทางลบ (Negative Attitude) คนจะแสดงออกทำนองไม่พึงพอใจไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ซิงซัง อหากหนี อหากอยู่ให้ห่างจากสิ่งนั้น ส่วนทศนคติอีกแบบหนึ่งคือ ทศนคติแบบกลาง ๆ มีความรู้สึกเฉย ๆ ไม่มีความรู้สึกว่าเกลียดหรือชอบ

แมคเคย์ ได้ศึกษาพบว่า ทศนคติมียอดประกอบพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ครอบคลุมถึงความคิด ความเชื่อที่มีต่อสิ่งของหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ
2. ความรู้สึก (Affective) เช่น ความรัก ความโกรธ ความชอบหรือความเกลียด
3. พฤติกรรม (Conative Action, Behavior) เป็นการประพฤติดูปฏิบัติการกระทำซึ่งสามารถสังเกตได้

ทศนคติจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจัดรูปแบบ การพัฒนาการของทศนคติเกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการคิดหรือการกระทำ ตลอดจนการลอกเลียนแบบสิ่งแวดล้อมหรือบุคคลใกล้เคียง การปรับตัวทางบุคลิกลักษณะสิ่งเหล่านี้จะสัมพันธ์กัน รวมตัวกันเป็นรูปแบบทศนคติของแต่ละบุคคล

จากข้อความที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปลักษณะสำคัญของทศนคติได้ว่า

1. ทศนคติไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะทางจิตที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและเป็นตัวการกำหนดแนวทางการแสดงออกซึ่งพฤติกรรม
2. ทศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์

3. เราสามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่ปรากฏ เพื่อเป็นแนวทางในการทำงาน หรืออธิบายทัศนคติได้

4. ทัศนคติมีความคงที่แน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อประสบกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งแตกต่างไปจากประสบการณ์เดิม (สัจจร ศิริวิรัตน์, 2522)

ทัศนคติในการเรียนหรือทำที่และความรู้สึกที่นักเรียนมีอยู่ต่อการเรียนนั้นย่อมสำคัญกว่าผลลัพธ์ที่นักเรียนได้จากการเรียน ความรู้สึกและทำที่นี้ย่อมมีผลมาจากว่านักเรียนมีความคิดเห็น และรู้สึกอย่างไรในตัวครู ครูจึงควรปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเรียนให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียน มีความทะเยอทะยานในชีวิต และพอใจที่จะขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้เป็นคนที่มีคุณค่าโลก และทันต่อเหตุการณ์

แม้ว่าทัศนคติจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ก็ตาม แต่แจ๊คสัน กล่าวว่าไม่ควรทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยตัวแปรด้านทัศนคติเพียงอย่างเดียว ควรใช้ตัวแปรอื่นร่วมในการทำนายด้วย ดังนั้น แบบสำรวจซึ่งประกอบด้วยนิสัยและทัศนคติในการเรียน จึงควรจะสามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีกว่า การใช้องค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งทำนายเพียงอย่างเดียว

ทัศนคติในการเรียน (Study Attitude) ตามแนวของ บราวน์และโฮล์ทซ์แมน (Brown & Holtzman, 1965 : อ้างถึงใน อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ, 2531) จำแนกออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การยอมรับในตัวครู (Teacher Approval) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความเชื่อ ความศรัทธาของนิสิตนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ในวิธีการสอน การประเมินผล ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน การแต่งกาย กิริยา วาจา ท่าทาง การวางตนกับนิสิตนักศึกษา การปกครอง การให้สิทธิเสรีภาพ การให้คำแนะนำช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา

2. การยอมรับคุณค่าทางการศึกษา (Education Acceptance) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาเห็นความสำคัญของการศึกษา การเห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา สภาพทางการศึกษา ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา ความต้องการที่จะศึกษา และความสำเร็จในการเรียนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนปรารถนาหรือเพื่อการศึกษาต่อ

การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันผลิตกำลังคน ฉะนั้นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของสถาบัน คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ รู้จักตนเอง สังคมและมีสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์ถึงมนุษย์ สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับมาแก้ปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าไปในแนวทางที่พึงประสงค์ ปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิต หากสถาบันใดไม่เห็นความสำคัญของวัตถุประสงค์ เท่ากับเป็นการลงทุนที่สูญเปล่า ประกอบ คุปรัตน์ (2527) ได้กล่าวว่า สถาบันใดก็ตามที่รู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ซึ่งหมายถึง นิสิตนักศึกษาของตนแล้ว จะสามารถจัดระบบการดำเนินการในด้านการเรียนการสอน การบริการ และการปกครอง ย่อมมีโอกาสประสบผลสำเร็จได้มากกว่าสถาบันที่มีผู้บริหารปราศจากความเข้าใจนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527) ที่กล่าวว่า อาจารย์จำเป็นต้องเข้าใจนิสิตนักศึกษา เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับธรรมชาติของนักศึกษา รวมทั้งอิทธิพลที่มีต่อการเรียนรู้ ความคาดหวังและธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ทราบข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น นอกจาก การเรียนรู้ในลักษณะของผู้เรียนแล้ว สถาบันควรสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาได้ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ทั้งทางด้านการศึกษาเล่าเรียน การพัฒนาความคิด บุคลิกภาพและการเตรียมพร้อมที่จะไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณค่าในอนาคต มหาวิทยาลัยจึงควรเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษา ได้สัมผัสประสบการณ์ที่ดีในชีวิต เช่น ได้เห็นรูปแบบของระเบียบวินัยที่ดี ความสะอาด ความสนทราญในมหาวิทยาลัย (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530)

การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยเป็นกระบวนการที่สำคัญ ไพบูลย์ สีนลาวัฒน์ (2527)

ได้วิจัยเรื่อง "รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อการศึกษาลักษณะการใช้ชีวิตของนิสิตตามลักษณะกลุ่ม กลุ่มต่าง ๆ 7 กลุ่ม คือ กลุ่มกิจกรรม กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ กลุ่มอาชีพและศึกษาเปรียบเทียบโดยจำแนกตามเพศ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ชั้นปี หลักสูตร สาขาวิชา อาชีพบิดา และอาจารย์ที่ปรึกษา ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตมีแนวโน้มในลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มก้าวหน้าที่สุด รองลงมาคือกลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ ส่วนกลุ่มนิสิตนักศึกษามีแนวโน้มน้อยที่สุด คือ กลุ่มเก็บตัว
2. จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพบว่า กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง คือ กลุ่มก้าวหน้ากับกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการกับกลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มกิจกรรมกับกลุ่มสมาคม กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ คือ กลุ่มเก็บตัวกับกลุ่มกิจกรรม กลุ่มสมาคมกับกลุ่มวิชาการ

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงสภาพและปัญหาของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยโดยใช้ผลการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งมุ่งศึกษาครอบคลุมเกี่ยวกับภูมิหลังของนิสิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ การปรับตัว ทัศนคติต่อการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สอบเทียบในระดับมหาวิทยาลัยมีน้อยมาก ดังนั้นจึงขอเสนอเป็น 2 แบบ คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง กับงานวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง

เนันทนา อังสุมาลิน และมณรัตน์ จรุงเดชากุล (2531) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการ ศึกษาของนิสิตแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โปรแกรมปกติ ในระดับเตรียม แพทย์ เตรียมคลินิก และคลินิก ระหว่างกลุ่มนิสิตที่สอบเทียบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนิสิตที่ จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตร โดยทำการศึกษาข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี พ.ศ. 2527 -2531 มีนิสิตผ่านการสอบคัดเลือกปีละประมาณ 100 คน รวม 5 ปี มีนิสิตแพทย์จำนวน 494 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้สอบเทียบ 192 คน หรือร้อยละ 38.86 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นิสิต กลุ่มที่จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอบเทียบ สอบได้คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ต่ำกว่านิสิต ที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.01$ 3 รุ่นใน 4 รุ่น และ ต่ำกว่าในทุกรุ่น ข้อสังเกตในเชิงสนับสนุนก็คือ นิสิตกลุ่มที่จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอบ เทียบนั้นจะเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงและสามารถตอบข้อสอบได้ดี มีสติปัญญาและความจำดี ตลอด จนสามารถกำกับตนเองให้ทำการศึกษาด้วยตนเองได้จนประสบความสำเร็จ ซึ่งน่าจะเป็นคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์สำหรับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่สอบเทียบเข้า ศึกษาในเน่าจะมีประสบการณ์ชีวิตน้อย เนื่องจากต้องมุ่งมั่นต่อการศึกษาเมื่อจบเป็นแพทย์ก็จะต้อง ใ้ในความรู้ ความเข้าใจในสังคม ทำให้อาจเป็นผลเสีย นอกจากนั้นผลการประชุมการศึกษาแพทย- ศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 5 ยังพบว่า ภาวะของนิสิตนักศึกษาแพทย์ในปัจจุบันควรได้รับการพิจารณา ปรับปรุง ผู้ที่สอบเทียบมักจะมีอายุน้อย และมีประสบการณ์น้อยจึงน่าเป็นห่วงว่าจะมีภาวะค่า จึง ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาทบทวนต่อไป

ฝ่ายตรวจสอบและรับรองผลการศึกษา สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ได้ศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ที่มีพื้นฐานความรู้เดิมจากการสอบเทียบและที่มาจากการสอบปกติ (ม. 6 ปกติ) โดยทำ การศึกษาจากผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2529 และสำเร็จ การศึกษาในปีการศึกษา 2532 ซึ่งมีเฉพาะหลักสูตร 4 ปี ส่วนหลักสูตร 5 ปี และ 6 ปี ยังไม่ สำเร็จการศึกษา จำนวนนักศึกษาที่สอบเทียบ 110 คน และนักศึกษาปกติ 2,340 คน ผลการ ศึกษา พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้เดิมแบบสอบเทียบจะมีค่าลำดับชั้นสะสมเฉลี่ยตลอด หลักสูตร ($\bar{X} = 2.95$) สูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาที่มาจากการสอบ ม. 6 ปกติ ($\bar{X} = 2.59$)

หรรษา นาวาสนต์ (2532) ได้ศึกษาสถานภาพทั่วไปของนักศึกษาประเภทบุคคลภายนอกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ประเภทบุคคลภายนอก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาประเภทบุคคลภายนอก ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีการศึกษา 2530, 2531, 2532 ซึ่งในปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1, 2, 3 ตามลำดับ มีจำนวนทั้งสิ้น 191 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 50% ของประชากรศึกษาทั้งหมดได้ จำนวน 102 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสถานภาพทั่วไป และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษาจากทะเบียนมหาวิทยาลัยศิลปากร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสถานภาพทั่วไปของนักศึกษาประเภทบุคคลภายนอกมีเพศหญิงเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ร้อยละ 61.76 และมากกว่าเพศชาย คือ คณะโบราณคดี อักษรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ส่วนคณะสถาปัตยกรรม คณะมัณฑนศิลป์ และคณะเภสัชศาสตร์ มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง ในด้านอายุพบว่าอายุเฉลี่ยของนักศึกษา โดยทั่วไปทุกคณะวิชาเมื่อแรกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย อายุ 17 ปี

สำหรับภูมิลำเนาเดิม นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครมากกว่าอยู่ต่างจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 62.75 ยกเว้นวิชาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นักศึกษามีภูมิลำเนาจากต่างจังหวัด ด้านพี่น้องร่วมบิดามารดา โดยเฉลี่ยระดับพี่น้อง 2 คน

ด้านเศรษฐกิจ พบว่ารายได้อันดับหนึ่งของผู้ปกครองอยู่ในเกณฑ์ดี คือ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ ส่วนคณะศึกษาศาสตร์ผู้ปกครองมีรายได้น้อยที่สุด ด้านอาชีพของผู้ปกครอง มีอาชีพรับราชการและธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 39.21 และ 33.33

ด้านค่าใช้จ่ายของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมได้รับค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองสูงที่สุด รองลงมาคือ คณะโบราณคดี คณะมัณฑนศิลป์ คณะอักษรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ ส่วนคณะศึกษาศาสตร์ ได้รับค่าใช้จ่ายต่ำสุด

ด้านการสอบเข้านักศึกษาทุกคณะสอบเข้าทบวงมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 92.15 และมาจากโควตาร้อยละ 7.89

ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาประเภทบุคคลภายนอกทุกคณะ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ คณะสถาปัตยกรรม คณะโบราณคดี คณะมัณฑนศิลป์ คณะอักษรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์ แสดงว่านักศึกษาประเภทบุคคลภายนอกสามารถเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้

จากผลการวิจัยของนันทนา อังสุมาลิน และมนรัตน์ จรุงเดชากุล และฝ่ายตรวจสอบและรับรองผลการศึกษา สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แสดงว่า นิสิตสอบเทียบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านิสิตปกติ สำหรับงานของहररा नावायनंद นิสิตสอบเทียบ มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางทุกคณะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ภูมิหลัง

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2514) ทำการศึกษา "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา" พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาที่อายุมีความสัมพันธ์ทางลบ ($r = .147$) และความสัมพันธ์มีความเชื่อมั่นทางสถิติ แสดงว่านิสิตอายุน้อยได้คะแนนสูง

ดิคเซนส์ (Dickens) ทำการศึกษาเมื่อปี 1974 พบว่า อายุกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางลบอย่างมีนัยสำคัญของนักเรียนมัธยมศึกษา ในขณะที่สถิติปัญญามีผลโดยตรงต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

สุวิทย์ สมานมิตร (2515, อ้างถึงใน จวีวรรณ หลิมวัฒนา 2532) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2515 ผลการวิจัย พบว่า คะแนนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การเลือกคณะที่กำลังศึกษา เพศ อายุ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ นิสิตที่ได้คะแนนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงก็จะมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนในชั้นปีที่ 1 สูงขึ้นไปด้วย การเลือกคณะที่กำลังศึกษาจึงเลือกอันดับสูงคือ อันดับ 1 หรือ 2 จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่เลือกอันดับอื่น โดยเฉพาะอันดับสุดท้ายและรองสุดท้าย นอกจากนี้นิสิตที่มีอายุ 17 ปีครึ่ง - 19 ปี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีอายุในกลุ่มปานกลาง (มีอายุ 21- 23 ปีครึ่ง)

พรทิพย์ ถาวรจักร์ (2524) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างประชากรคือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 และปีที่ 3 ของปีการศึกษา 2524 จำนวน 2,650 คน และ 2,541 คน ตามลำดับพบว่า องค์ประกอบด้านนิสิต ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ ตัวแปรด้าน เพศ คณะ จำนวนครั้งในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ลำดับที่เลือกของคณะที่ศึกษา และจำนวนเงินที่ได้รับในแต่ละเดือน จิตราภา กุณฑลบุตร (2522) ได้ศึกษาสมการที่เหมาะสม ในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ นิสิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา 2517-2521 จำนวนทั้งสิ้น 1,568 คน พบว่า ตัวแปรที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ คะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพศ อายุ และ ภูมิฐานะ

เว็ซซิงตัน (Worthington 1968: อ้างถึงในนิธยา สระชัย 2532) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีค่าความสำเร็จ ในด้านวิชาการของนักศึกษาปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยยูทาห์ เป็นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักศึกษาชาย 1,270 คน นักศึกษาหญิง 990 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบ เอ.ซี.ที. (American College Testing) ในวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ และธรรมชาติวิทยา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางและ 3 ทาง องค์ประกอบนำเข้าศึกษามี 11 ตัวแปร ได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว คะแนนเฉลี่ยจากวิชาทั้ง 4 วิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สัมฤทธิ์ผลที่ไม่ใช่วิชาการ (Nonacademic Achievements) ที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาตามสภาพทางภูมิศาสตร์ คะแนนจากแบบสอบถาม 60 ซี.ที. ความสำคัญในการตั้งเป้าหมายทางการเรียนทางวิชาชีพและสังคม

การเลือกอาชีพในอนาคต และเกรดเฉลี่ยในเทอมแรกของมหาวิทยาลัยเป็นตัวแปรตาม จากการศึกษาพบว่าผู้เรียนที่บิดามารดามีรายได้สูงและปานกลางจะได้รับผลสำเร็จทางวิชาการสูงกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า เพราะฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะกำหนดทัศนคติ แรงจูงใจ และค่านิยมด้วย

ฮาร์เลย์ (Harley, 1976 อ้างถึงในวันชาติ อ่วมแจ้ง, 2529) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการเลือกลำดับตัวแปร และสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการระหว่างนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 พบว่า การศึกษาของบิดามารดา แรงจูงใจในการเรียนรู้ จะช่วยทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักศึกษาได้ เซกตัน (Sexton, 1961) ได้ศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการศึกษาของบุตรอย่างมาก

เก็จวลิ นภารักษ์าวงศ์ (2526) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร ใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ปีการศึกษา 2525 จากการศึกษาพบว่าการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูของนักศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนพี่น้องในครอบครัว ภูมิฐานะเดิม ต่างก็มีความสัมพันธ์กับคะแนนสอบคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการมีภูมิฐานะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ($r = -.127$) แต่จากการศึกษาของ จงกลณี ชติมาเทวินทร์ (2527) ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่มีใช้สติปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนหนึ่งพบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาแต่อย่างใด

ออสบอร์น (Osborn, 1971) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ ความคาดหวังและความมุ่งหวังทางการศึกษาของนักเรียน โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่สามในโรงเรียนมัธยมรัฐบาลในรัฐไอโอวา (Iowa) จำนวน 398 คน ส่วนหนึ่งของการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีความคาดหวังทาง

การศึกษาในระดับตั้งแต่ปริญญาตรีถึงสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนอยู่ในระดับต่ำที่สุด ได้แก่ กลุ่มที่บิดาและมารดามีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ และนักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังทางการศึกษา และสัมฤทธิ์ผลในทางเดียวกันกับระดับการศึกษาของบิดามารดาที่มีเพศเดียวกับเขา

อัญญา กรคณิตนันท์ (2527) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอันดับการเลือก และคะแนนสอบคัดเลือกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจำนวนปีที่ใช้ในการศึกษา ของนิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2518-2521 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นิสิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 5,104 คน พบว่า อันดับการเลือกคณะที่ศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีสหสัมพันธ์อย่างง่ายที่ระดับนัยสำคัญ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงว่า ตัวแปรภูมิหลังมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา

การปรับตัว ที่สนใจคือการเรียนการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

เพ็ญทิวา นรินทรางกูร ณ อรุณสา (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตโควตา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน" พบว่า นิสิตโควตาประสบปัญหาการปรับตัวมากที่สุด ในด้านหลักสูตรและการสอน ด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ ร้อยละ 84.3 รองลงมาได้แก่ด้านการเรียน ร้อยละ 83.8 ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา ร้อยละ 83.3 และประสบปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุดในด้านบ้านและครอบครัว ร้อยละ 51.5

ดารณี ประคองศิลป์ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" พบว่าปัญหาที่นักศึกษาแพทย์ประสบมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ ปัญหาทางด้านการเรียน ร้อยละ 99.64 รองลงมาคือ ปัญหาด้านหลักสูตรและการสอน ร้อยละ 94.30 ปัญหาด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ ร้อยละ 83.08 และปัญหาด้านที่นักศึกษาแพทย์ประสบน้อยที่สุด คือ ด้านบ้านและครอบครัว

อภิวันท์ วงศ์ข้าหลวง (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา" พบว่า นักศึกษาประสบปัญหามากที่สุดในด้านการปรับตัวทางการเรียน สุขภาพจิตของนักศึกษาไม่ว่าต่างเพศกันหรือเลือกเรียนสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน ปัญหาการปรับตัวและสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กัน

รัตนา ศิริพานิช (2531) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพจิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2530 ที่ศึกษาอยู่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำนวน 563 คน จากทุกคณะวิชา เครื่องมือที่ใช้วัด คือ แบบวัดการปรับตัวในมหาวิทยาลัยที่ ศรีสว่างค์ บรรหาร ได้สร้างขึ้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีปัญหาในการปรับตัวด้านการเรียนการสอนมากที่สุด คือ มีความรู้สึกว่ามีการแข่งขันในทางการเรียน วิตกกังวลมากเกี่ยวกับการเรียน รู้สึกว่าแบ่งเวลาเรียนไม่ถูก และรู้สึกตัวเองไม่อบอุ่นมั่นคงในสภาพการเรียน รองลงมา คือ ปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน คือ รู้สึกว่าตนเองว่าเหวเมื่อขาดเพื่อน รู้สึกเกรงใจในการขอความช่วยเหลือจากเพื่อน รู้สึกว่าเพื่อนไม่จริงใจต่อกัน ส่วนปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีน้อยที่สุด ข้อที่นักศึกษารู้สึกว่ามีปัญหาการปรับตัวมากคือ รู้สึกว่าตนเองขาดความเป็นกันเองกับอาจารย์ รู้สึกว่ามีความลำบากใจในการเข้าพบอาจารย์ รู้สึกว่าสถานที่พักของอาจารย์ไม่เป็นสัดส่วน ทำให้ไม่กล้าเข้าไปปรึกษาเพราะอาจารย์หลายคนนั่งรวมกันอยู่

วรรณภา ปุณณโชติ และวัชรี ทวีพันธ์ (2527) ได้ศึกษาปัญหาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย และการให้บริการค่าปรึกษาแนะนำตัวอย่างประชากร ประกอบด้วยนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 3,029 คน จากคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่ง และอาจารย์แนะแนวของ มหาวิทยาลัยดังกล่าว แห่งละ 1 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสำรวจปัญหานิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งสร้างตามแนวแบบสำรวจปัญหา มุนนีส์ ฟอรัมชี้ พบว่า ปัญหาของนิสิตนักศึกษารวม 10 มหาวิทยาลัย ร้อยละสูงสุดของจำนวนนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหามากในแต่ละด้านดังนี้ ร้อยละ 13 มีปัญหามากในด้านสุขภาพ ร้อยละ 7 มีปัญหามากในด้านการเงิน ร้อยละ 36 มีปัญหามากในด้านกิจกรรมและการพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 9 มีปัญหามากในด้านเพื่อนและการเข้าสังคม ร้อยละ 10 มีปัญหามากในด้านบุคลิกภาพ ร้อยละ 16 มีปัญหามากในด้านอารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับคน ร้อยละ 18 มีปัญหามากในด้านเพศ ร้อยละ 15 มีปัญหามากในด้านบ้านและครอบครัว ร้อยละ 25 มีปัญหามากในด้านการปรับตัวด้านการเรียน นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค มีปัญหา มากกว่านิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง อย่างมีนัยสำคัญในด้านสุขภาพ 2 เรื่อง การเงิน 5 เรื่อง กิจกรรมและการพักผ่อนหย่อนใจ 4 เรื่อง แต่นิสิตนักศึกษาในส่วนกลางมีปัญหา มากกว่านิสิตนักศึกษาในส่วนภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านการเงิน 3 เรื่อง กิจกรรมและการพักผ่อนหย่อนใจ 6 เรื่องและส่วนรวมด้านนี้ด้วย อารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับคน 1 เรื่อง เพศ 3 เรื่อง บ้านและสภาพครอบครัว 4 เรื่อง และส่วนรวมของด้านนี้ด้วย การปรับตัวด้านการเรียน 1 เรื่อง นิสิตนักศึกษาชายมีปัญหามากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง อย่างมีนัยสำคัญ ในด้านการเงิน กิจกรรมและการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อนและการเข้าสังคม เพศ บ้านและสภาพครอบครัว และ ส่วนรวม 9 ด้าน แต่นิสิตนักศึกษาหญิงมีปัญหามากกว่านิสิตนักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านสุขภาพ อารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับคน

อรพินทร์ นิมิตรนิวัฒน์ (2522) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาส่วนตัว และสัมฤทธิผลของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย 9 แห่ง จำนวน 1,529 คน ใช้แบบสำรวจที่ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจปัญหาของมุนนีส์ ฟอรัม ซึ่ง ผลปรากฏว่า ปัญหาส่วนตัวทางด้านการเงิน ด้านกิจกรรม และการบริการของมหาวิทยาลัย ด้านเพื่อนและการเข้า

สังคมด้านความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ด้านการปรับตัวทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนกลาง และปัญหาส่วนตัวด้านการปรับตัวทางการเรียน บุคลิกภาพความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ด้านอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองสามารถใช้ทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษาได้

สภาพรณ โศทรจรัส (2524) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากปัญหาการปรับตัวทั้งหมด 11 ด้าน กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2,009 คน สุ่มจากนิสิตทุกระดับชั้นเรียนจากทุกคณะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจปัญหาของนิสิตนักศึกษา ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสำรวจปัญหา มุนนีส์ ฟอรัมซี ได้ผลว่า เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า ปัญหาด้านการปรับตัวทางการเรียน ด้านการเงินและที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัญหาด้านการปรับตัวทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามเพศ ระดับชั้นเรียน และสาขาวิชาที่เรียน พบว่า ปัญหาด้านการปรับตัวทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในกลุ่มตัวอย่างเกือบทุกกลุ่ม เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตัวทำนายที่ดีได้แก่ ปัญหาด้านการปรับตัวทางการเรียน ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว ด้านการเงินและที่อยู่อาศัย ด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา ด้านการปรับตัวทางเพศ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 11.82 ($R = .3438$) ปัญหาการปรับตัวของนิสิตส่วนใหญ่ ในกลุ่มตัวอย่างเกือบทุกกลุ่ม นิสิตประสบปัญหา最多ในด้านการปรับตัวทางการเรียน ประสบปัญหาน้อยที่สุดในด้านการปรับตัวทางเพศ นิสิตประสบปัญหาค่อนข้างมาก ในด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม นิสิตประสบปัญหาค่อนข้างน้อย ในด้านศีลธรรมจรรยาและศาสนา ด้านสุขภาพและพัฒนาการทางร่างกาย ด้านการเงินและที่อยู่อาศัย และด้านบ้านและครอบครัว

สวีทซ์ สมานมิตร (2515) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีปัญหาด้านสุขภาพ มีความรู้สึกที่ตนเองเหนื่อยและอ่อนเพลีย ง่วงนอนในชั้นเรียน ในด้านการเงินก็รู้สึกว่าตนเองขาดแคลนเงินเป็นประจำ ด้านการเรียนก็ขาดเรียนบ่อย เล่นกีฬา มากจนเสียการเรียน มากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2515) ได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ การปรับตัวและกิจกรรมในวิทยาลัย ของนิสิตชั้นปี.ศศ. ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำของวิทยาลัยศรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาทั้ง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ การปรับตัว และการเข้าร่วมกิจกรรมในวิทยาลัย มากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ทวี ทองสว่าง (2524) ได้วิจัยปัญหาด้านการปรับตัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการศึกษาของนักศึกษาในการดำรงชีวิตที่ดเนินมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญที่นักศึกษาประสบอยู่ คือ ปัญหาค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะนักศึกษาที่ย้ายถิ่นมาจากต่างจังหวัดจะประสบปัญหามากกว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นร้อยละ 34.9 นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาหญิงมีปัญหาในการเรียนมากกว่านักศึกษาชาย และเมื่อมีปัญหาดังกล่าวก็จะปรึกษาเพื่อน ๆ มากที่สุด

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ ได้มีผู้ทำการศึกษาเช่นกัน เช่น คาร์ (Carr, 1956) ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟลอริดา ปีการศึกษา 1951-1952 โดยใช้แบบสำรวจปัญหามุนนีส์ สำหรับนักศึกษา ใช้คะแนนเฉลี่ย (GPA) และคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐาน ACE เป็นเกณฑ์ในการแยกกลุ่มเรียนดีและกลุ่มเรียนอ่อน กลุ่มเรียนดีคือ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสม หรือคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐานในกลุ่มร้อยละ 10 สูงสุด และกลุ่มเรียนอ่อน คือ ผู้ที่ได้คะแนนดังกล่าวในกลุ่มร้อยละ 10 ต่ำสุด ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาเรียนดี และเรียนอ่อนกลุ่มละ 150 คน พบว่าในกลุ่มเรียนดีมีนักศึกษาหญิงมากกว่าชาย เมื่อพิจารณาปัญหาทั้งหมด พบว่า กลุ่มเรียนดีมีจำนวนปัญหาน้อยกว่ากลุ่มเรียนอ่อน และเมื่อแยกพิจารณาปัญหาในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่ม

เรียนอ่อนมีปัญหามากกว่ากลุ่มเรียนต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการปรับตัวทางการเรียน ปัญหาที่กลุ่มเรียนดีมีความกังวลมากกว่ากลุ่มเรียนอ่อน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายระยะยาว และกังวลน้อยกว่าในปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายในปัจจุบัน กลุ่มเรียนอ่อนมีการปรับตัวที่ต่ำกว่ากลุ่มเรียนดี ในด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ และความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งกลุ่มเรียนดีและกลุ่มเรียนอ่อนมีปัญหาในด้านการปรับตัวทางส่วนตัว และสังคมมากกว่าทางด้านศาสนา ปรัชญาและความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ

ดี เซนา (De Sena, 1966) ใช้แบบสำรวจปัญหามนุษย์ สำหรับนิสิตนักศึกษา ศึกษาความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวระหว่างนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ต่ำกว่า และสอดคล้องกับความสามารถ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐเพนซิลวาเนีย กลุ่มละ 42 คน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถมีปัญหาน้อยกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าความสามารถ ในด้านการเงิน ที่อยู่อาศัยและภาระงาน และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ปัญหาที่นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม ประสบเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน ด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว และด้านการปรับตัวทางเพศ

โกลด์แมน (Goldman 1968) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสำคัญทางบุคลิกภาพ และการปรับตัวทางสังคมที่วัดโดยแบบสอบถามบุคลิกภาพคาลิฟอร์เนีย ที่มีต่อจำนวนปัญหาที่นักศึกษาเผชิญอยู่วัดโดยแบบสำรวจปัญหามนุษย์ เฟอร์มีซี พบว่า บุคคลที่มีองค์ประกอบทางการปรับตัวสูง มีปัญหาน้อยกว่าผู้ที่ปรับตัวไม่ดี และแบบสำรวจปัญหามนุษย์แสดงให้เห็นถึงสถานะในการปรับตัวได้ ผู้ที่ปรับตัวได้จะพบความสำเร็จทางการเรียนสูง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ โดนิแวน (Donivan 1965) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยธุรกิจ มหาวิทยาลัยเคนเนดิ ที่พบว่านักศึกษาที่มีการปรับตัวดี จะมีความสำเร็จในระดับสูง

จากงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรปัญหาส่วนตัวในและต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ซึ่งจะมีทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มของนิสิตนักศึกษา ผลของงานวิจัยพอจะสรุปได้ว่า ปัญหาส่วนตัวเกือบทุกด้านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และส่วนมากจะพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนอ่อนจะมีปัญหาส่วนตัวมากกว่านิสิตนักศึกษาที่เรียนดี

การเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต นักศึกษานั้นถือว่าเป็นสิ่งดีมีประโยชน์ แต่ต้องแบ่งเวลาให้ถูกต้องตามสมควร เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไปจะทำให้ผลการเรียนตกต่ำ และถึงกับต้องออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน ดังเช่น ผลการวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2523) พบว่าการที่นิสิตนักศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไปหรือไม่ชอบกิจกรรมเลย เป็นสาเหตุการตกออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน

ปีเตอร์สัน (Peterson) 1966 อ้างถึงในธีระ นทวณิชกุล (2521) ได้วิจัยเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตโดย ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เป็นนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมาก เป็นผู้ที่ทำหน้าที่สำคัญ และมีความรับผิดชอบมากในงานกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัย ส่วนนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มักจะเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต และมีหน้าที่ในการช่วยเหลืองานของมหาวิทยาลัยน้อยหรือไม่เคยเข้าร่วมเลย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับนิสิตหญิงของ ดีเมนต์ (Dement, 1962: 484) ได้ทำการศึกษาจากนิสิตหญิงที่ศึกษาวิชาเอกวิทยาศาสตร์ พบว่า มีนิสิตถึงร้อยละ 35 ของนิสิตที่เรียนไม่สำเร็จ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยเลย และยังเห็นว่านิสิตที่เรียนสำเร็จเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตในมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตที่เรียนไม่สำเร็จ

วอชิงตัน และ แกรนท์ (Worthington and Grant, 1971 อ้างถึงใน ปัญญา ธีรวิทย์เลิศ 2526) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนิสิตชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยยูทาห์ (University of Utah) เป็นนิสิตชาย 1,270 คน นิสิตหญิง 990 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เอ.ซี.ที

(American College Testing) ในวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ ธรรมชาติวิทยา พบว่า นิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการ (Nonacademic school activities) มากจะมีแต้มเฉลี่ยสูงกว่านิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยกว่า หรือไม่ร่วมกิจกรรมเลยในระยะเทอมแรกของมหาวิทยาลัย

มารศรี ประสพศิริ (2533) ทำการวิเคราะห์การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ จำแนกตาม เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ (รัฐศาสตร์) เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 277 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าไคสแควร์ (Chi-square) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนอาชีพก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยมีการเลือกสอบเข้าศึกษาในคณะทางสาขาสังคมศาสตร์ ในอันดับต้น เพราะตั้งใจและปรารถนาจะศึกษาในคณะที่เลือกและเป็นเพราะ ตรงกับสาขาอาชีพที่ต้องการจะไปประกอบในอนาคต

2. นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษาในคณะที่ร้อยละ 29.60 มีเป้าหมายที่จะศึกษาต่อ มีเพียงร้อยละ 7.22 ที่ยังไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน

2.1 นิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพส่วนใหญ่ต้องการประกอบอาชีพในหมวดวิชาชีพ วิชาการ ต้องการทำงานในบริษัทเอกชน ในกรุงเทพมหานครและนิสิตนักศึกษามีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพอยู่ในระดับ ปานกลาง

2.2 นิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะศึกษาต่อส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในสายสาขาที่เรียนมา

3. นิสิตนักศึกษาที่มี เพศ และระดับการศึกษาของบิดามารดา แตกต่างกัน ต้องการประกอบอาชีพในอันดับที่ 1 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะสามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาในมหาวิทยาลัยไปประกอบอาชีพอิสระได้

จุมพล นิมพานิช (2518) วิจัยพบว่า อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของบุตร ซึ่งขัดแย้งกับข้อค้นพบของ จุฑาภรณ์ วรสมันต์ (2515) ซึ่งพบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิดามารดา

ลืออง (Lyon, 1957) ได้วิจัยพบว่า องค์ประกอบ แรงจูงใจและบุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่ตัดสินใจเลือกอาชีพไว้แล้ว กับพวกที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ปี 1956-1957 พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่เลือกอาชีพไว้เป็นอาชีพที่คล้ายคลึงกับอาชีพของบิดาและต้องการมีอาชีพตามแบบบิดา

นภาพร เมษรักษานิช (2515) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยและทัศนคติทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสัยทางการเรียน และทัศนคติทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยขนาดด้านนิสัยและทัศนคติทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2527) ได้วิจัยเรื่อง "รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อการศึกษาลักษณะการใช้ชีวิตของนิสิตตามลักษณะกลุ่ม กลุ่มต่าง ๆ 7 กลุ่ม คือ กลุ่มกิจกรรม กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ กลุ่มอาชีพและศึกษาเปรียบเทียบโดยจำแนกตามเพศ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ชั้นปี หลักสูตร สาขาวิชา อาชีพบิดา และอาจารย์ที่ปรึกษา ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตมีแนวโน้มในลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มก้าวหน้าที่สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ ส่วนกลุ่มนิสิตนักศึกษามีแนวโน้มน้อยที่สุด คือ กลุ่มเก็บตัว

2. จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพบว่า กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง คือ กลุ่มก้าวหน้าที่กับกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการกับกลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มกิจกรรมกับกลุ่มสมาคม กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ คือ กลุ่มเก็บตัวกับกลุ่มกิจกรรม กลุ่มสมาคมกับกลุ่มวิชาการ

จรรยา ภาวจักร (2523) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคกลางในด้านสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เลือกวิชาเรียนตามเพื่อนและมีปัญหาในการทำงานกลุ่ม ทั้งนี้ เพราะขาดหลักการที่ดีในการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมบัติ วิชาสาริกกุล (2524) ที่ศึกษาสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในด้านกลุ่มเพื่อนพบว่า นักศึกษายังไม่รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร ทั้งนี้ เป็นเพราะอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนหรือนักศึกษาขาดการได้รับคำแนะนำชี้แจงจากสถาบันที่ศึกษาหรือทางผู้ปกครอง

ส่วนบุปผา การีเวท (2528) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนมหาวิทยาลัยรามคำแหงตามทัศนะของนักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการเลือกคบเพื่อน ด้านกิจกรรมสังคมในกลุ่มเพื่อน ด้านการใช้เวลาว่างในกลุ่มเพื่อน และด้านการปรับตัวในกลุ่มเพื่อน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษารวม 644 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามดัดแปลงจากแบบสำรวจกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษาของแอสติน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการเลือกคบเพื่อน นักศึกษาส่วนมากจะเลือกคบเพื่อนที่มีรสนิยมความคิดเห็นและลักษณะนิสัยใจคอที่คล้ายคลึงกัน และยังเห็นว่านักศึกษามีอิสระในการคบเพื่อนต่างเพศสูง และการคบเพื่อนทำให้นักศึกษามีวิถีภาวะทางอารมณ์ และมีความมั่นใจในตนเองสูง และการที่นักศึกษามีเวลามากน้อยต่างกันเป็นสาเหตุทำให้การคบเพื่อนต่างกัน โดยเฉพาะด้านการใช้เวลาว่างในกลุ่มเพื่อน นักศึกษารามคำแหงมีความวิตกกังวลเรื่องการเรียนมาก แต่ไม่รู้สึกหนักใจในการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ภูมิหลัง ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน การปรับตัว ก็ส่งผลต่อการเรียนการสอน ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ ตลอดจน การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา คือ การมีทัศนคติที่ดี หรือไม่ดีต่อคณะที่เรียน และต่ออาจารย์ที่สอน ความสามารถในการปรับตัวในด้านการเรียน การ เข้าสังคม ตลอดจนการไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่มากเกินไป